

JAARBOEK

DER

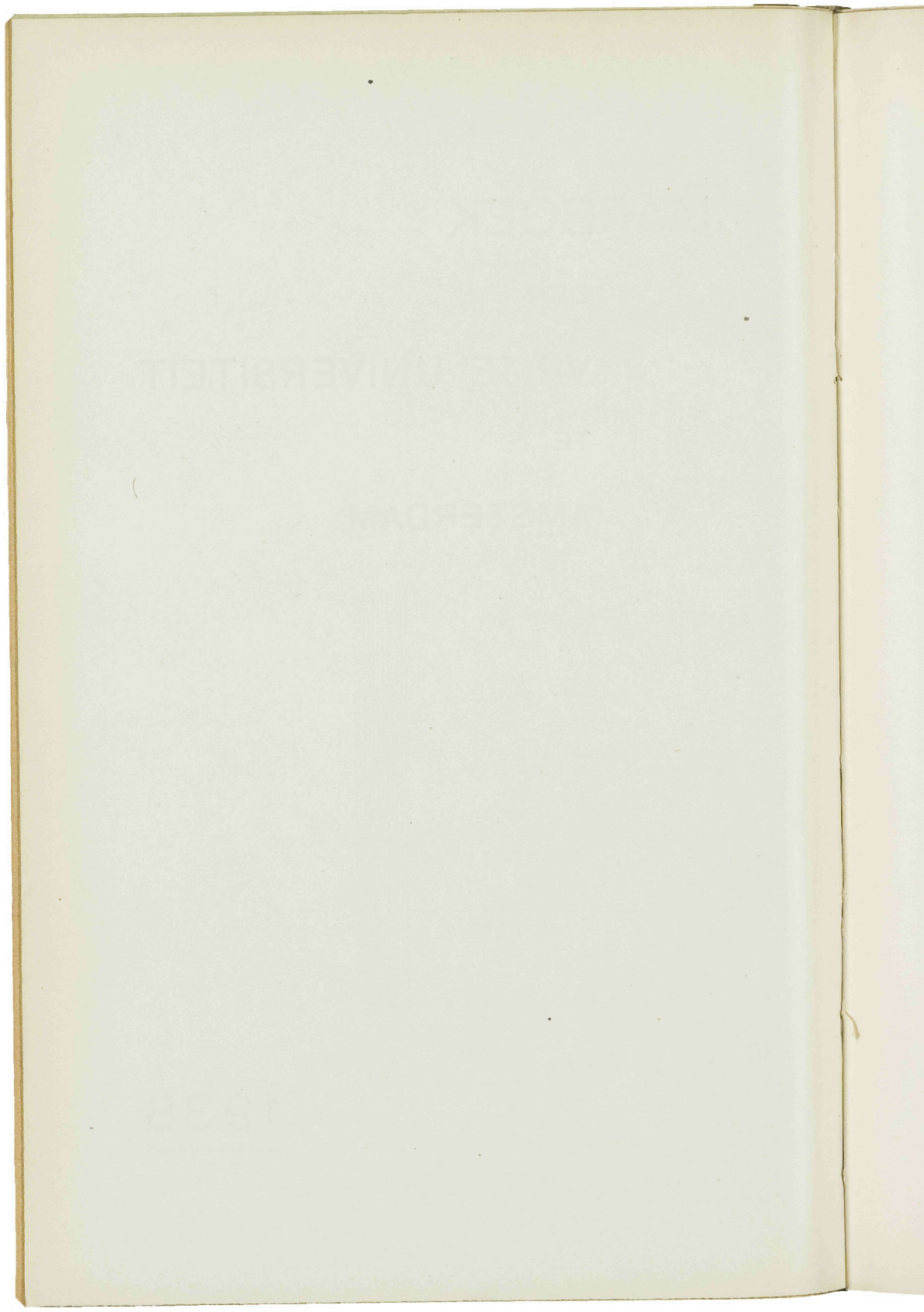
VRIJE UNIVERSITEIT

TE

AMSTERDAM

1938

INDEX

2	de	de
3	de	de
4	de	de
5	de	de
6	de	de
7	de	de
8	de	de
9	de	de
10	de	de
11	de	de
12	de	de
13	de	de
14	de	de
15	de	de
16	de	de
17	de	de
18	de	de
19	de	de
20	de	de
21	de	de
22	de	de
23	de	de
24	de	de
25	de	de
26	de	de
27	de	de
28	de	de
29	de	de
30	de	de
31	de	de
32	de	de
33	de	de
34	de	de
35	de	de
36	de	de
37	de	de
38	de	de
39	de	de
40	de	de
41	de	de
42	de	de
43	de	de
44	de	de
45	de	de
46	de	de
47	de	de
48	de	de
49	de	de
50	de	de

UIT DE STATUTEN
VAN DE
VEREENIGING VOOR HOOGER ONDERWIJS
OP GEREFORMEERDEN GRONDSLAG.

Artikel 1.

De Vereeniging bedoelt de oprichting en instandhouding van Scholen voor Hooger Onderwijs. Naar gelang het haar mogelijk is, sticht zij afzonderlijke katheders voor enkele vakken, vereenigt zij katheders tot faculteiten en verbindt zij faculteiten tot eene universiteit.

Artikel 2.

De Vereeniging staat voor alle onderwijs, dat in hare scholen gegeven wordt, geheel en uitsluitend op den grondslag der Gereformeerde beginselen, en erkent mitsdien als grondslag voor het onderwijs in de Godgeleerdheid de drie Formulieren van eenigheid, gelijk die in den jare 1619 door de Nationale Synode van Dordrecht voor de Nederlandsche Gereformeerde Kerken zijn vastgesteld; een zoodanig gezag daaraan hechtende, als genoemde Synode, blijkens hare eigene handelwijze en hare acten, aan de belijdenisschriften der Nederlandsche Gereformeerde Kerken heeft toegekend.

UIT HET REGLEMENT
VOOR DE
VRIJE UNIVERKITEIT.

Artikel 1.

Door de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag, wier statuten goedgekeurd zijn bij Koninklijk besluit van den 12 Februari 1879 no. 23, en daarna, wat eenige wijzigingen betreft, bij de Koninklijke besluiten van 25 April 1903 no. 18, 21 Sept. 1908 no. 1255, 26 Mei 1924 no. 93, 9 Nov. 1936 no. 27, is, in overeenstemming met de bevoegdheid in art. 149 der hooger-onderwijswet voor elke erkende Vereeniging gehuldigd, eene universiteit opgericht, onder den naam van „Vrije Universiteit.”

Artikel 2.

In diepe afhankelijkheid van de mogendheid des Heeren optredende, zal deze Universiteit, op den grondslag der Gereformeerde beginselen, draagster trachten te zijn van het dubbele beginsel, „dat de vreeze des Heeren het beginsel der wijsheid is”, en dat vrijmaking van uitwendige banden, om eeniglijk te steunen op de genade Gods, het meest bevorderlijk is ook aan den bloei der wetenschappen.

Het „*nil contra Deum aut bonos mores*” indachtig, zullen directeuren, curatoren, hoogleeren en studenten dienovereenkomstig steeds, binnen de perken door deze beide beginselen aangegeven, de Universiteit hebben dienstbaar te maken aan de bevordering van Gods eer en van Godzaligheid in den lande.

College van Directeuren.

- Dr H. Colijn, Voorzitter, Stadhouderslaan 151, 's-Gravenhage.
 J. J. C. van Dijk, 2e Voorzitter, Willem de Zwijgerlaan 21,
 's-Gravenhage.
 Mr J. Terpstra, Secretaris, Sweelinckplein 72, 's-Gravenhage.
 Mr G. H. A. Grosheide, Penningmeester, Amsteldijk 85, Am-
 sterdam Z., Tel. 27315.
 Mr H. Bos Kzn., Parklaan 20, Rotterdam, Tel. 54607.
 J. Schouten, Schiekade W.Z. 83, Rotterdam, Tel. 43280.
 G. Wolzak Hzn., Van Eedenstraat 20, Haarlem. Tel. 15383.
-

College van Curatoren.

- Mr S. de Vries Czn., Voorzitter, Prins Mauritslaan 16,
 's-Gravenhage. Tel. 551192.
 Mr J. Verdam, Secretaris, Stadhouderskade 125, Amsterdam C.,
 Tel. 93036.
 Dr W. A. van Es, Droevendal 20, Leeuwarden, Tel. 6353.
 Ds T. Ferwerda, Vondelstraat 166, Amsterdam W., Tel. 80654.
 Dr J. Wessels, Stadhouderslaan 49, Utrecht.
-

Commissie van Toezicht, benoemd volgens art. 201 der H. O. W.

- Jhr Mr P. A. J. van den Brandeler, Voorzitter, Offenberglaan 1,
 's-Gravenhage, Tel. 770995.
 Jhr Mr A. K. C. de Brauw, Secretaris, J. v. Nassaustraat 88,
 's-Gravenhage, Tel. 115497.
 Jhr Mr Dr W. F. Röell, Heerengracht 575, Amsterdam C.
 Mr A. van der Hoeven, Schiedamschesingel 239, Rotterdam,
 Tel. 53348.
 Mr D. A. P. N. Koolen, Javastraat 50, 's-Gravenhage, Tel. 112255.

Deputaten voor de oefening van het verband tusschen de
Gereformeerde Kerken in Nederland en de Theologische
Faculteit der Vrije Universiteit.

Ds W. Breukelaar, Voorzitter, Middenduinerweg 36, Santpoort,
Tel. 736.

Dr J. Thijs, Secretaris, Terpelkwijkpark 14, Zwolle, Tel. 686.

Dr J. W. v. d. Bosch, Harderwijk.

Ds W. W. Meynen, Krispijnscheweg 50, Dordrecht, Tel. 4887.

Ds J. L. Schouten, 2e Const. Huygensstraat 48. Amsterdam W.,
Tel. 80048.

Dr H. Kaajan, Mauritsstraat 83, Utrecht, Tel. 15242.

Contact-Commissie

(Bedoeld in de overeenkomst tusschen de „Vereeniging tot Christelijke Verzorging van Krankzinnigen in Nederland” en de „Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag”).

Mr G. van Baren.

Mr C. F. van Dobben de Bruin.

J. J. C. van Dijk.

Mr G. H. A. Grosheide.

Ds T. Ferwerda (plaatsvervangend lid).

Contact-Commissie

(Bedoeld in de overeenkomst tusschen de „Vereeniging tot opvoeding en verpleging van idioten en achterlijke kinderen” en de „Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Reform. grondslag”).

Prof. Dr G. Ch. Aalders.

C. Koch.

Mr G. H. A. Grosheide.

G. Wolzak Hzn.

Senaat

Rector Magnificus: Prof. Dr J. F. Koksma, Dintelstraat 122,
Tel. 27022.

Secretaris: Prof. Dr A. Sizoo, Raphaëlplein 26, Tel. 29938.

Faculteit der Godgeleerdheid.

Voorzitter: Prof. Dr D. Nauta, Vondelstraat 182, Tel. 84977.

Secretaris: Prof. Dr G. Ch. Aalders, Nassaulaan 33, Hilversum,
Tel. 4577.

Faculteit der Rechtsgeleerdheid.

Voorzitter: Prof. Mr A. Anema, Florapark 10, Haarlem, Tel. 10579.

Secretaris: Prof. Mr P. S. Gerbrandy, Brahmstr. 26, Tel. 21614.

Faculteit der Wis- en Natuurkunde.

Voorzitter: Prof. Dr G. J. Sizoo, Olympiaplein 19, Tel. 27554.

Secretaris: Prof. Dr J. Coops, De Lairessestr. 174, Tel. 25846.

Faculteit der Letteren en Wijsbegeerte.

Voorzitter: Prof. Dr A. Sizoo, Rapheëlplein 26, Tel. 29938.

Secretaris: Prof. Dr J. Wille, Korte Schoolstraat 2, Baarn.

Hoogleraren, Lectoren, Privaat-Dozenten.

Faculteit der Godgeleerdheid.

Dr H. H. Kuyper, Kerkplein 23, Bloemendaal, telef. 22920, opgetreden 28 Januari 1900, emeritus 1 October 1934.

Dr F. W. Grosheide, Amsteldijk 85, telef. 22089, gewoon hoogleeraar, opgetreden 13 December 1912, doceert Exegese en Canoniek van het Nieuwe Testament.

Dr G. Ch. Aalders, Nassaulaan 33, Hilversum, telef. 4577, gewoon hoogleeraar, opgetreden 28 Mei 1920, doceert Exegese en Canoniek van het Oude Testament, Homiletiek en Elenctiek.

Dr V. Hepp, v. Breestraat 14, opgetreden 26 October 1922, gewoon hoogleeraar, doceert Dogmatiek, Apologetiek, Dogma-geschiedenis, Ethiek en Encyclopaedie der Theologie.

Dr D. Nauta, Vondelstraat 182, telef. 84977, gewoon hoogleeraar, opgetreden 24 Januari 1936, doceert Algemeene en Vaderlandsche Kerkgeschiedenis, Historiographie en Methodologie der Kerkgeschiedenis.

Dr C. van Gelderen, v. Breestraat 173, telef. 22527, buitengewoon hoogleeraar, opgetreden 1906, doceert Exegese van het Oude Testament.

Dr J. Waterink, Vossiusstraat 21, telef. 25611, buitengewoon hoogleeraar, opgetreden 8 October 1926, doceert Catechetiek.

Dr J. Bavinck, benoemd buitengewoon hoogleeraar voor de Zendingsvakken.

Faculteit der Rechtsgeleerdheid.

Mr A. Anema, Florapark 10, Haarlem, telef. 10579, gewoon hoogleeraar, opgetreden 28 October 1904, doceert Staatsrecht, Burgerlijk Recht en Volkenrecht.

Mr P. A. Diepenhorst, Koninginneweg 4, telef. 29652, gewoon hoogleeraar, opgetreden 18 November 1904, doceert Strafvordering, Staatkundige Geschiedenis en Economie.

Mr H. Dooijeweerd, Or. Nassaulaan 13, telef. 91430, gewoon

hoogleraar, opgetreden 15 October 1926, doceert Rechtsphilosophie, Encyclopaedie der Rechtswetenschap en Oud-Vaderlandsch recht.

Mr V. H. Rutgers, De Lairessestraat 117, telef. 29359, gewoon hoogleraar, opgetreden 9 November 1928, doceert Romeinsch recht en Strafrecht.

Mr P. S. Gerbrandy, Brahmstraat 26, tel. 21614, gewoon hoogleraar, opgetreden 26 September 1930, doceert Handelsrecht en Burgerlijk Procesrecht.

Faculteit der Geneeskunde.

Dr L. van der Horst, Apollolaan 166, telef. 90292, gewoon hoogleraar, opgetreden 23 November 1928, doceert Psychiatrie en Experimenteele Psychologie.

Faculteit der Wis- en Natuurkunde.

Dr J. Coops, de Lairessestraat 174, telef. 25846, gewoon hoogleraar, opgetreden 6 December 1929, doceert Scheikunde.

Dr G. J. Sizoo, Olympiaplein 19, telef. 27554, gewoon hoogleraar, opgetreden 3 October 1930, doceert Natuurkunde.

Dr J. F. Koksmas, Dintelstraat 122, telef. 27022, gewoon hoogleraar, opgetreden 10 October 1930, doceert Wiskunde.

Dr M. van Haaften, Prins Hendriklaan 18, telef. 92588, buitengewoon hoogleraar, opgetreden 10 October 1930, doceert Verzekeringswiskunde.

Dr E. van Dalen, Havikstraat 10, Badhoevedorp, lector, opgetreden 23 September 1938, doceert Analytische scheikunde.

Dr J. Haantjes, Overtoom 338, lector, opgetreden 30 September 1938, doceert Wiskunde, Mechanica en Relativiteitstheorie.

Dr. G. H. A. Grosheide F.Wzn., Amsteldijk 85, telef. 22089, lector, opgetreden 14 October 1938, doceert Wiskunde en Astronomie.

Dr J. W. Dienske, Schotersingel 67b, Haarlem, privaats docent, opgetreden 19 November 1937, doceert Chemie van stoffen van plantaardige of dierlijke herkomst.

Faculteit der Letteren en Wijsbegeerte.

Dr R. H. Woltjer, Oranje Nassaulaan 62, telef. 22894, gewoon hoogleeraar, opgetreden 23 September 1904, doceert Grieksch, Latijn en Oude Geschiedenis.

Dr C. van Gelderen, v. Breesstraat 173, telef. 22527, gewoon hoogleeraar, opgetreden 4 Mei 1905, doceert Bijbelsche Archaeologie, Hebreeuwsch, Arameesch, Assyrisch, Arabisch.

Dr A. Goslinga, Sloterweg 782, Sloten (N.H.), telef. 82110, gewoon hoogleeraar, opgetreden 8 Juli 1918, doceert Nieuwe Algemeene en Vaderl. Geschiedenis en Nederlandsche Letteren.

Dr A. A. van Schelven, Grensiaan 9, Bentveld, telef. 27021, gewoon hoogleeraar, opgetreden 19 December 1918, doceert Algemeene en Vaderl. Geschiedenis van de Middeleeuwen tot den vrede van Munster en Encyclopaedie der Philologie.

Dr J. Wille, Korte Schoolstraat 2, Baarn, benoemd tot lector 18 October 1918, opgetreden als hoogleeraar 30 Januari 1925, doceert Nederl. Taal en Letterkunde, benevens die der Oud-Germaansche volken en Algemeene Taalwetenschap.

Dr J. Waterink, Vossiusstraat 21, telef. 25611, gewoon hoogleeraar, opgetreden 8 October 1926, doceert Paedagogiek, Paedologie en Psychotechniek.

Dr D. H. Th. Vollenhoven, Koninginneweg 56, telef. 93411, gewoon hoogleeraar, opgetreden 26 October 1926, doceert Philosophie en Psychologie.

Dr A. Sizoo, Raphaelplein 26, telef. 29938, gewoon hoogleeraar, opgetreden 24 Maart 1933, doceert Latijnsche en Grieksche taal van den Keizerlijd.

Bureau.

Het Bureau der Vereeniging voor Hooger Onderwijs en van de Vrije Universeit is gevestigd Keizersgracht 166, Tel. 45647, en geopend van 9—12.30 en van 2—5.30, behalve Zaterdagmiddags.

Administrateur: B. Faber.

Pedel: L. W. van Sint Maartensdijk.

Voor inlichtingen en aangelegenheden omtrent de Vereeniging en de financieele administratie der Universiteit wende men zich tot den Administrateur.

Voor andere zaken de Universiteit betreffende heeft men zich te melden bij den Pedel.

Universiteitsgebouw.

Keizersgracht 162—164, Tel. 45647.

Bibliotheek.

Keizersgracht 164, Tel. 45647.

De bibliotheek is geopend: Maandag tot en met Vrijdag 9—12^{1/2}, 1^{1/2}—4^{1/2}; Zaterdag 9—1 uur.

Gesloten in de tweede helft van Augustus; overigens in de vacantie geopend van 9—1 uur.

De Leeszaal is geopend: Maandag tot en met Vrijdag 9—12^{1/2}, 1^{1/2}—5; Zaterdag en in de vacantie 9—1 uur.

Bibliothecaris: Prof. Dr J. Wille, Korte Schoolstraat 2, Baarn.

Assistenten: T. D. Smid, Mej. H. Wille.

De boeken zijn verdeeld over het magazijn, de leeszaal en de college-bibliotheeken. In den regel komt alleen voor uitleening in aanmerking, wat zich in het magazijn bevindt; wat in de leeszaal staat, kan men ter plaatse raadplegen; de collegebibliotheeken bedoelen rechtstreeks het onderwijs der afzonderlijke faculteiten, en afdeelingen daarvan, te dienen.

In het bureau van uitleening bevinden zich, onder het toezicht van een der assistenten, de alphabetische en de systematische catalogus.

Een aantal tijdschriften ligt ter lezing in de leeszaal.

De uitleening geschiedt na onderteekening van een ontvangstbewijs, waardoor men zich verplicht tot tijdige teruggave, en tot vergoeding bij vermissing of beschadiging.

In de leeszaal heeft men zich te gedragen naar de gestelde regelen, en de voorschriften, die de bibliothecaris en zijn assistenten voor den goeden gang van zaken noodig oordeelen.

Aan wie zich aan deze verplichtingen en aanwijzingen niet houdt, wordt het gebruik van de bibliotheek ontzegd.

Onder het toezicht van den bibliothecaris staan de boeken en handschriften, welke het eigendom zijn der Vereeniging „Het Bilderdijk-Museum”. Zij zijn te raadplegen op de uren, dat het museum geopend is (Woensdags, Donderdags en Zaterdags 2—5 uur). Voor nadere inlichtingen wende men zich tot de bibliotheek.

De boeken over Wiskunde, Natuurkunde en Scheikunde worden bewaard in het Laboratorium, De Lairessestraat 174. Geopend 9—12 en 1^{1/2}—5; des Zaterdags 9—12 uur.

De werken kunnen ter leen verkregen worden uitsluitend des middags na 4 uur en moeten uiterlijk den volgenden morgen om 9^{1/2} uur zijn terugbezorgd.

Voor leen en terugbezorging vervoege men zich bij de daarvoor aangewezen bedienden of assistenten.

Niet uitgeleend worden woordenboeken, tabellenwerken, handboeken, referaattijdschriften.

Losse nummers van tijdschriften mogen alleen na verkregen toestemming van den Hoogleraar of den conservator buiten het gebouw worden meegenomen.

Natuurkundig Laboratorium.

De Laïressestraat 174, Telefoon 25846.

Directeur: Prof. Dr G. J. Sizoo.

Assistenten: F. Barendregt, P. Groen, H. Willemsen, S. A. Wytzes.

Chef-instrumentmaker: P. S. Jongbloed.

Instrumentmaker-amanuensis: J. Knol.

Laborant: G. J. van der Maas.

Scheikundig Laboratorium

De Laïressestraat 174, Telefoon 25846.

Directeur: Prof. Dr J. Coops.

Conservator: Dr E. van Dalen.

Assistenten: A. Aten, Dr J. W. Dienske, W. Th. Nauta,
A. van Nes, W. M. Smit, Ir P. v. d. Steen,
A. Tjepkema, J. de Vries.

Chef-glasblazer: C. E. Mooy.

Amanuensis: H. Ploeger.

Leerling-bediende: J. P. Musch.

Leerling-glasblazer: K. de Jong.

Psychologisch en Physiologisch Laboratorium.

Valeriusplein 11, Tel. 20843.

Directeur: Prof. Dr L. van der Horst.

Assistenten: Dr J. Booy, Mej. A. A. Boon, Dr P. Feitscher,
Dr J. A. v. Hasselt, Dr H. de Jong, Mej. E. Jüdel.

Instrumentmaker: J. de Vries.

Paedologisch en Psychotechnisch Laboratorium

Vossiusstraat 56, Tel. 26320.

Directeur: Prof. Dr J. Waterink.

Conservatrix: Mej. A. W. van Dijk.

Hoofd-Assistent: J. H. Ruijsch van Dugteren.

Assistenten: H. Bos, P. L. de Bruin, Dr J. v. Gennep, M.
H. K. v. d. Graaf, J. L. Schouten, H. R. Wijngaarden.

Amanuensis-instrumentmaker: S. Zadel.

BIJZONDERE STICHTINGEN EN FONDSSEN.

Vereeniging „Het Studiefonds der Vrije Universiteit.”

Statuten goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van
11 April 1927, no. 50.

Bestuur :

Prof. Dr J. F. Koksma, Voorzitter, Dintelstraat 122.
Prof. Dr J. Coops, Secretaris, De Lairessestraat 174,
G. Wolzak Hzn., Penningmeester, Van Eedenstraat 20,
Haarlem.

Ds Chr. Bruins, Assessor, Soest.

Dr G. J. D. Aalders.

J. J. C. van Dijk.

Mr J. W. Goedbloed.

Prof. Dr F. W. Grosheide.

Mr. G. H. A. Grosheide.

Ds A. Schouten Jr.

Mr D. W. O. A. Schut.

Uit de Statuten van het Studiefonds.

Art. 1. Er bestaat, verbonden aan de Vrije Universiteit te Amsterdam en daar ter stede gevestigd, een vereeniging, geheeten: „Het Studiefonds der Vrije Universiteit”, hierna aangeduid als het fonds.

Het fonds is aangegaan voor den tijd van 29 jaar, te rekenen van af den dag der oprichting, zijnde 20 October 1926.

Art. 2. Het fonds stelt zich op den grondslag der Vrije Universiteit, uitgedrukt in art. 2 der statuten van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag, van welke de Vrije Universiteit uitgaat.

Art. 3. Het doel van het fonds is de bevordering van den bloei der Gereformeerde wetenschap in het algemeen en van die der Vrije Universiteit in het bijzonder, door:

1. geldelijken steun te bieden aan studenten, ingeschreven aan de Vrije Universiteit, die zulk een steun behoeven;

2. bij te dragen tot versterking van de bibliotheek en andere wetenschappelijke hulpmiddelen of instellingen, welke ten dienste van die universiteit bestaan of worden ingesteld;

3. te bevorderen de wetenschappelijke onderzoekingen van hoogleeraren, lectoren, studenten of gegradueerden dier universiteit;

4. andere wettige middelen, die aan het doel bevorderlijk kunnen zijn.

De onder 1 en 3 bedoelde personen moeten instemmen met den grondslag, uitgedrukt in art. 2 der statuten van de Vereniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag, van welke de Vrije Universiteit uitgaat.

Hospitium

(uitgaande van het Studiefonds der Vrije Universiteit)

Keizersgracht 162, Tel. 45647. Tel. voor inw. studenten 44052.

Directrice: Mevr. G. R. G. Loggen.

Het Hospitium biedt plaats voor 22 inwonende studenten.

Calvijfonds.

Bestuur: Directeuren der Vereniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag.

Statuten van het Calvijfonds.

Art. 1. De stichting zal genaamd zijn: „Calvijfonds,” en is gevestigd te Amsterdam.

Art. 2. De stichting heeft ten doel de bevordering van het contact der Vereniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag, gevestigd te Amsterdam, met het Gereformeerd wetenschappelijk leven elders, speciaal in het buitenland.

Zij tracht dit doel te bereiken door het doen houden van lezingen door Nederlandsche geleerden van Gereformeerde richting in het buitenland of door het doen houden van lezingen door buitenlandsche vertegenwoordigers der Gereformeerde levensopvatting in Nederland of door het doen vertalen van wetenschappelijke werken, benevens door alle

andere wettige middelen, die voor het bereiken van dit doel dienstig kunnen zijn.

Art. 3. Het kapitaal der stichting wordt beheerd door Directeuren der voornoemde Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag, gevestigd te Amsterdam, die aldus als bestuursleden der stichting optreden.

Art. 4. Het bestuur der stichting zal haar kapitaal beleggen op zoodanige wijze als het het meest wenschelijk en in het belang der stichting oordeelt.

De rente van het kapitaal mag voor geen langeren tijd dan gedurende drie jaren worden bespaard.

De uitgaven ter bereiking van het in artikel 2 omschreven doel mogen per jaar nooit meer bedragen dan een bedrag, gelijkstaande aan de rente, die gedurende drie jaren van het kapitaal zal zijn gekweekt.

Art. 5. Besluiten, door het bestuur genomen, zullen alleen kunnen worden uitgevoerd, indien daarop het advies van den Senaat der van de Vereeniging voornoemd uitgaande Vrije Universiteit zal zijn gehoord.

Art. 6. Indien onverhoopt het beginsel der voornoemde Vereeniging, zooals dit is uitgedrukt in artikel 2 harer statuten, veranderd mocht worden, zal deze stichting van rechtswege ontbonden zijn en zullen de haar toebehoorende baten, na aftrek der schulden, vervallen aan de Gereformeerde Kerk te Amsterdam, voor de Generale Kas voor de Zending van de Gereformeerde Kerken in Nederland onder Heidenen en Mohammedanen.

Art. 7. Het Bestuur is verplicht inlichtingen omtrent het gebruik van de revenuen van het aan de stichting geschonken kapitaal te verstrekken aan dengene, die zich op voor het Bestuur aannemelijke wijze als schenker van het stichtingskapitaal aanduidt. Deze zal dan tevens aan het Bestuur kunnen verzoeken eene andere bestemming aan het kapitaal of deszelfs revenuen te geven.

Indien het Bestuur zich met deze veranderde bestemming kan vereenigen en deze mede in het belang der voornoemde

Vereeniging acht, zal het, binnen den tijd van twee jaren nadat tot die verandering is besloten, daartoe overgaan.

Kuyper-katheder.

De hiervoor reeds geschonken of nog te ontvangen bedragen moeten met de rente worden vermeerderd tot een bedrag bijeen is van \pm f 150.000, welk kapitaal dan zal dienen om een eigen, zelfstandigen leerstoel in het Anti-revolutionair Staatsrecht te stichten en in stand te houden.

Door toevoeging van de rente over 1937 is het beschikbare kapitaal thans gestegen tot f 30238.21.

Kuyper-raam.

In Maart 1918 is van eene commissie, waarvan Prof. Grosheide voorzitter was, hiervoor ontvangen een bedrag van f 439.07 $\frac{1}{2}$. Hierbij moet de rente worden gevoegd, tot dat het gedenkraam zal zijn geleverd en betaald.

Door vermeerdering met de rente tot over 1937 is het oorspronkelijk bedrag thans aangegroeid tot f 1076.13.

Institutum Elamicum.

Leider: Prof. Dr C. van Gelderen.

Dit instituut beoogt de bevordering van studiën op het gebied van taal en geschiedenis der oude Elamieten, waarvoor buiten de Vrije Universiteit aan geen enkele Nederlandsche hoogeschool gelegenheid bestaat.

Het is tijdelijk gevestigd ten huize van den leider, van Breestraat 173.

Van Coeverden Adrianistichting.

Bewindvoerders:

Mr. J. Last, 's-Gravenhage.

J. Koning Pzn., Leiderdorp.

A. M. Brouwer, Utrecht, Secretaris.

Regenten:

Prof. Mr A. Anema, Voorzitter, Haarlem.

C. van der Tas, Secretaris, Amsterdam.

Jb. Boon, Penningmeester, Amsterdam.

Over 1937 werd van deze stichting weder een bijdrage ontvangen van f 30000.— ten behoeve van de exacte faculteet, terwijl zij ook op andere wijze van haar belangstelling deed blijken.

Knap of Reeling Knap-leen.

In het jaar 1913 werd onder bovenstaanden naam eene stichting in het leven geroepen, welke ten doel heeft familieleden van de stichtsters in staat te stellen aan de Vrije Universiteit te studeeren. Als stichtingskapitaal was een bedrag van f 1000.— nominaal op het Grootboek gestort. Het kapitaal bedroeg per 31 December 1937 nominaal f 2654.95.

Regenten:

Mr. S. de Vries Czn., Den Haag, Voorzitter.

Mr H. Bijleveld, Amsterdam, Secretaris.

D. G. J. Baron van Heemstra, Amsterdam, Penningmeester.

Studiebeurzen.

Volgens art. 198 van de Hooger Onderwijswet, kan aan ten hoogste tien onvermogende studenten van buitengewonen aanleg bij elke bijzondere Universiteit een beurs van niet meer dan f 800.— uit 's Rijks kas worden verleend.

Aanvragen voor de hier bedoelde beurzen moeten, op gezegeld request aan den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, worden ingediend bij het College van Curatoren.

Curatoren vragen hierover het advies van de betreffende faculteit en geven op grond daarvan bij de toezending van het request aan den Minister hun advies.

Studenten, in het genot van deze Rijksbeurzen, zijn, gelijk ook aan de Rijks Universiteiten, vrijgesteld van het betalen van collegegelden.

Voorts worden nog in beperkte mate bijzondere rijksbeurzen uitgereikt, waarvoor aanvragen zijn te richten tot en inlichtingen te verkrijgen bij den heer W. de Boer, Secretaris van de Beurzen Commissie, Departement van Onderwijs te Den Haag.

Deze beurzen geven geen recht op vrijstelling van collegegelden.

Aanvragen om steun uit „Het Studiefonds der Vrije Universiteit” of om een plaats in het Hospitium der Vrije Universiteit dienen te worden gericht aan het Bestuur van het Studiefonds. (Secretaris Prof. Dr J. Coops, De Lairessestraat 174, Amsterdam-Z.)

Naast de particuliere beurzen, beurzen uitgaande van z.g. leenen en andere corporaties en personen, waaromtrent een overzicht hier moeilijk te geven is, zij nog gewezen op de Kerkelijke beurzen.

Art. 19 der Dordtsche Kerkenordering draagt aan de Kerken op te arbeiden, dat er studenten in de Theologie zijn, die studeeren uit Kerkelijke fondsen.

De namen der Deputaten, door de Gereformeerde Kerken hiervoor aangewezen, zijn vermeld in het Jaarboek ten dienste der Gereformeerde Kerken in Nederland.

Series Lectionum Anni Academici MCM

FAC. THEOL.		FAC. IURID.		FAC. MED.		
D. LUNAE						
9-10	F.W.Grosheide, Exeg. N.T.	13-14	Anema, Ius publ. patr.	16-17	v. d. Horst, Psych. clin.	10-12
		14-15	" , Ius gent.			10-12
10-11	" " " Can. N.T.	15-17	" , Ius civ. Neerl.	17-18	v. d. Horst, Psych. clin. cas.	14-17
						14-17
11-12	" " " Exeg. N.T.					14-16
13-14	Aalders, Can. V. T.					
14-15	" Doct. hom.					
15-16	" Exerc. Homil.					
D. MARTIS						
9-10	Hepp, Dogm.	10-12	Rutgers, Ius Rom.			9-11
10-11	" , Hist. dogm. et Symbol.	10-11	Gerbrandy, Ius merc.			9-11
		11-12	" , Conkurs. credit.			11-12
11-12	" , Dogm.					13-17
13-14	Aalders, Exeg. V. T.					14-17
14-15	" , Hist. Rev. V.T.					14-16
14-15	F. W. Grosheide, Elenct.					
15-15.30	Aalders, Hist. Rev. Vet. Foed.					
15.30-16	" , Exerc. Homil.					
D. MERCURII						
9-10	Hepp, Eth.	10-11	Dooyeweerd, Philos. iuris isag.	15-16	v. d. Horst, Psych. for.	9-10
10-11	" , Apolog.					9-10
11-12	" , Encycl. theol. ref.	11-12	" Philos. iuris hist.			10-12
14-15	Nauta, Hist. eccl. hist.					10-12
15-16	" , Meth. et pal.	12-13	" Ius patr. ant. publ.			10-12
		14-15	" Enc. iur.			13-14
		15-16	" Ius patr. antiq.			14-17
						14-17
						20-22

demici MCMXXXVIII-MCMXXXIX

C. MED.	FAC. MATH. ET PHYS.		FAC. LITT.	
. Horst, psych. clin.	10-12	Haantjes, Mechanica	10-11	Vollenhoven, Isag Phil.
. Horst, ch. clin. cas.	10-12	G. H. A. Grosheide, Geom. algebr.	11-13	" Hist. Phil. Consp.
	14-17	Coops, Exercit. pract.	12-14	Woltjer, Script. graeci
	14-17	G. J. Sizoo, Exercit. pract.	13-14	v. Gelderen, Ling. Hebr.
	14-16	Koksma, Calc. diff. et integr.	14-15	" " , Arch. Bibl.
			15-16	" " , Ling. Hebr.
			16-18	A. Sizoo, Script. et quaestiones
			19-21	Woltjer, Script. Lat.
	9-11	Coops, Chem. phys.	9-11	Woltjer, Sermo S.S.
	9-11	G. J. Sizoo, Cap. sel.	9-11	Goslinga, Scripta Neerl. med. aevi
	11-12	Koksma, Algebr. sup. elementa	11-12	v. Schelven, Hist. patr.
	13-17	Coops, Exercit. pract.	11-13	A. Sizoo, Script. gr. et lat. imperat. aet.
	14-17	G. J. Sizoo, Exercit. pract.	12-13	v. Schelven, Hist. univ.
	14-16	Koksma, Calc. diff. elementa	13-14	v. Gelderen, Arch. Bibl.
			13.30-14	v. Schelven, Ecycl. philol.
			14-15	v. Gelderen, Ling. Hebr.
l. Horst, Psych. for.	9-10	Coops, Chem. org. consp.	9-10	Wille, Scr. Neerl. Saec. XVI et XVII
	9-10	G. H. A. Grosheide, Astron. elem.	10-11	" , Ling. got.
	10-12	Koksma, Calc. diff. et integr.	11-12	" , Ling. gen.
	10-12	v. Dalen, Chem. anal.	13-14	Vollenhoven, Hist. Phil. vet.
	10-12	Haantjes, Theor. relat.	13.30-14.30	Wille, Ling. patr. hist.
	13-14	Coops, Chem. org. consp.	14-15	Vollenhoven, Hist. Phil. imp. aet.
	14-17	" Exercit. pract.	14.30-15.30	Wille, Ling. got.
	14-17	G. J. Sizoo, Exercit. pract.	15-16	Vollenhoven, Phil. syst.
	20-22	v. Haaften, Math. ad assecur. rat. accomm.	15-16	Waterink, Paedol.
			16-17	" , Educ. discip. exp.
			17-18	" , Dem. puer.
			20-22	" , Educ. syst.

Series Lectionum Anni Academi MCM

FAC. THEOL.		FAC. IURID.		FAC. MED.		
D. IOVIS						
10-11	Nauta, Hist. eccl. cap. sel.	10-11	Dooyeweerd, Ius patr. ant. priv.	11-12	v. d. Horst, Psych. exp.	9-10 9-12
11-12	" Ius eccl.	10-12	Rutgers, Ius crim.	20-22	v. d. Horst, Colloq.	9-10
13-14	" Hist. eccl. patr.	11-13	Dooyeweerd, Enc. iur.			10-11
14-15	" Hist. eccl. ref. aev.	14-15	" Enc. iur.			11-12 13-14 14-17 14-17 20-22
D. VENERIS						
9-11	v. Gelderen, Exeg. V.T.	10-12	Rutgers, Ius Rom.	15-16	v. d. Horst, Psych. exp.	9-10
11-12	Waterink. Catech.	11-12	Gerbrandy, Ius merc.			9-11
		12-13	" Meth. proc. civil.			9-11 11-12
		13-14	Diepenhorst, Hist. parl.			11-12
		14-15	" Oec. cap. sel.			13-14
		15-17	" Oecon. elem.			14-17 20-22
D. SATURNI						
9-10	F. W. Grosheide, Ex. N.T.	9-11	Diepenhorst, Meth. proc. crim.			9-12
10-11	" Hist. Can. N.T.	9-11	Rutgers, Ius Rom.			10-12
		11-12	Anema, Ius civil. Neerl.			
		11-13	Diepenhorst, Oecon. elem.			
		12-13	Anema, Ius publ. patr.			

ademi MCMXXXVIII-MCMXXXIX

C. MED.		FAC. MATH. ET PHYS.	FAC. LITT.	
Horst, Psych. exp. Horst, Colloq.	9-10	Coops, Chem. phys.	9-11	Woltjer, Platon. res. publica
	9-12	Koksma, Cap. sel.	11-13	" Exerc. philol.
	9-10	G. H. A. Grosheide, Astron. elem.		
	10-11	v. Dalen, Chem. anorg. consp.		
	11-12	Dienske, Chem. organ.		
	13-14	Coops, Chem. anorg. consp.		
	14-17	" Pract.		
14-17	G. J. Sizoo, Excercit. pract.			
20-22	" Colloq.			
Horst, Psych. exp.	9-10	Coops, Chem. org. cap. sel.	9-11	Goslinga, Hist. nov. aev.
	9-11	Haantjes, Cap. sel.	9-11	A. Sizoo, Scr. eccl. gr. et lat.
	9-11	G. H. A. Grosheide, Geom. algebr.	11-12	v. Gelderen, Ling. Hebr.
	11-12	Haantjes, Geom. descr.	11-12	v. Schelven, Calv doct. et hist.
	11-12	G. H. A. Grosheide, Cap. sel.	12-13	" Hist. patr.
	13-14	Coops, Chem. phys.	14-15	Vollenhoven, Psychol. rec.
	14-17	" Pract.	15-16	" Hist. Phil. rec.
	20-22	Coops, Colloq.	16-17	" Hist. Phil. hell.
9-12	G. J. Sizoo, Phys. exp.	9-11	Woltjer, Pers. et Iuven.	
10-12	Koksma, Colloq.	9-10	Wille, Scr. Neerl. saec. XVI et XVII.	
		10-11	" Litt. Neerl. hist.	
		11-13	Woltjer, Hist. et Ant. Gr. et Rom.	
		11-12	Wille, Hist. Art. Crit.	
		13-14	" Quaest. var.	
		14-15	" Ling. Norr.	
		16-18	v. Schelven, Quaest. var.	

Overzicht der inschrijvingen, cursus 1937/'38.

Faculteit	Totaal der ingeschre- venen	Voor de eerste maal ingeschre- venen	Vrouwelijke ingeschre- venen	Voor enkele lessen ingeschre- venen *)
Theologie	234	19	3	—
Rechten	174	48	17	—
Medicijnen	7	4	1	—
Wis- en Natuurkunde	80	12	4	7
Letteren en Wijsbe- geerte	97	7	12	—
Theologie en Rechten	11	—	1	—
Theologie en Letteren	5	—	—	—
Theologie, Rechten en Letteren	1	—	—	—
Letteren en Rechten	2	—	—	—
Totaal	611	90	38	7

*) niet in eerste kolom begrepen

Overzicht van het aantal geslaagden voor examens, cursus 1937/'38.

Faculteit	Prop. ex.	Cand. ex.	Doctoraal examen			Promotie
			1e ged.	2e ged.	ineens	
Theologie		29	7	7		6
Rechten		29			20	4
Wis- en Natuurkunde		9			9	1
Letteren en Wijsbegeerte	13					
Klass. Letteren		3	3	3		3
Ned. Letteren		2				
Geschiedenis		1				1
Totaal	13	73	10	10	29	15

**Naamlijst van de studenten, voor het eerst ingeschreven
voor den cursus 1937/38.**

Faculteit der Godgeleerdheid.

M. J. Arntzen.	L. Kwakkelstein.
F. G. Badenhorst.	G. van Minnen.
J. M. Bloemkolk.	J. Nawijn.
H. W. Eerland.	E. J. Nijhuis.
J. Francke.	F. P. Papenfus.
W. Goulooze.	S. J. Ridderbos.
M. Hinlopen.	H. Venema.
G. A. Jansen.	G. van Wilgenburg.
A. Keijser.	G. M. J. Winter.
D. Krijger.	

Faculteit der Rechtsgeleerdheid.

H. van Andel.	H. Meinema.
E. van Apeldoorn.	K. T. Mendelts.
R. J. Beks.	R. A. C. Mulder.
L. F. J. van den Berg.	H. Nauta.
R. Bosch.	O. N. Oosterhof.
Mej. A. P. Brouwer.	J. Oranje.
H. Bijleveld.	C. H. Overduin.
C. Chardon.	P. Pilon.
B. A. Colder.	Mej. H. J. E. Rietberg.
A. I. Diepenhorst.	J. H. A. Ringeling.
J. H. Doornbos.	A. C. de Ruiter.
J. Douma.	J. van Santbrink.
L. C. Dijkman.	E. van der Schans.
Mej. H. Flach.	D. Schut.
Mej. L. Floor.	H. J. Strauss.
T. W. L. van Heemstra.	J. C. van der Sijs.
C. de Heer.	M. Sijsma.
P. Hoogendijk.	J. A. Thijs.
Mej. N. M. de Jong.	C. J. C. Venema.
J. P. G. Kaajan.	P. H. van Vliet.
R. K. P. Kalbfleisch.	L. G. Wansink.
H. A. Keijser.	H. Wieske.
A. Klaasse.	J. Wolfert.
Mej. W. J. R. Koppe.	Mej. H. van der Zee.

Faculteit der Geneeskunde.

P. A. Coumou.	S. J. de Jong Tzn.
G. W. Hylkema.	A. Sikkel.

Faculteit der Wis- en Natuurkunde.

L. Bakema.	M. Heerschap.
Mej. M. C. Brouwer.	P. C. Sanders.
P. de Bruyn.	P. H. Sluiter.
K. van Duuren.	J. H. Spaa.
J. Falk.	A. van der Spek.
C. P. de Heer.	H. F. Teekens.

Faculteit der Letteren en Wijsbegeerte.

W. J. Badenhorst.	M. G. van Overveldt.
T. J. Barentsen.	J. J. du Toit.
A. F. Boomgaard.	A. Veerman.
Mej. W. A. Flinterman.	

Ingeschreven voor een enkele les.

G. van Hommert.	J. C. Vink.
J. de Langen.	J. van de Weg.
G. van de Linde.	P. Willemse.
R. Rakers.	

**Naamlijst van de Studenten, voor het eerst ingeschreven
voor den cursus 1938/39. (Tot 1 October 1938.)**

Faculteit der Godgeleerdheid.

B. Boelens.	L. Oostendorp.
W. van Boeijen.	K. Péthc.
J. C. Derksen.	H. O. Petersen.
N. J. A. van Exel.	K. L. C. Rozeboom.
L. Giliczé.	A. de Ruitcr.
F. K. N. Harahap.	C. P. T. Rijper.
J. P. Hörchner.	Raden Soedarmo.
C. Kamper.	L. Sárközy.
J. A. Kriel.	H. Sweepe.
J. Kuiper.	B. A. Venemans.
F. H. von Meijcnfeldt.	J. de Wal.
J. M. van Minnen.	

Faculteit der Rechtsgeleerdheid.

C. van Amstel.	J. van Proosdy.
G. Baas.	Mej. G. Rensma.
L. van den Berge.	R. Riphagen.
J. S. Biesheuvel.	M. Schouten.
E. J. Brons.	J. W. Schutte.
Mej. H. C. van der Deure.	P. J. Somer.
Mej. C. Dooyes.	G. van Setten.
R. M. Dijkstra.	S. D. Sluis.
J. E. Grootjans.	P. H. Themmen.
A. O. W. D. Grosheide.	J. Thielen.
J. Haverkamp.	C. D. Thijs.
J. Hoogendoorn.	J. M. van Unen.
W. Hultzer.	W. de Valk.
A. A. Jongbloed.	J. N. van Veen.
L. van den Berge.	D. W. C. van der Velde.
G. Kloosterman.	J. D. Veltman.
P. van Klaveren.	L. Venema.
G. Kloosterman.	T. Verduin.
A. J. Korteweg.	G. M. Visser.
C. W. Kroes.	J. C. Weisz.
C. Marcusse.	K. Westcrhoff.
Ij. Offringa.	J. S. Wierenga.
Mej. A. H. Oldeboom.	Mej. M. Wiggers.

Faculteit der Geneeskunde.

A. Kok. V. H. Rutgers.
R. G. A. A. Middelberg.

Faculteit der Wis- en Natuurkunde.

J. Andriessen.	J. M. Los.
J. B. Th. Aten.	G. J. Oosterhuis.
J. van den Boomgaard.	Tj. van der Ploeg.
W. van der Bijl.	C. Sanders.
M. J. E. Ernsting.	P. Schagen.
W. Faber.	N. Slotboom.
P. E. Fris.	C. van der Stelt.
H. L. Geels.	A. van Vulpen.
Mej. C. L. de Graaff.	G. J. Wiersma.
J. H. Grosheide.	J. Zwart.
L. P. Krijger Jr.	

Faculteit der Letteren en Wijsbegeerte.

Mej. H. S. de Graaff.	H. van Til.
A. Pelzer.	G. de Vries.
H. J. Stobb.	M. O. Woelders.

Ingeschreven voor een enkele les.

H. Burgers.	G. A. A. Scholte.
Mej. J. G. Crèvecoeur.	Dr E. Stern.
J. M. van der Heyden.	S. Tak.
H. C. Kroes.	J. v. d. Weg.
A. C. E. Matulewicz.	R. E. van Wijk.

REDE van Prof. Dr J. WATERINK,
bij de overdracht van het rectoraat
aan Prof. Dr G. J. SIZOO, op
Woensdag 22 Sept. 1937.

*Hoog Eerzame Heeren Directeuren onzer Vereeniging,
Hoog Achtbare Heeren Curatoren dezer Hoogeschool,
Hooggeleerde Professoren,
Zeer Geleerde Heeren Doctoren in onderscheidene weten-
schappen,
Wel Eerwaarde Heeren Bedienaren des Woords,
Weledele Dames en Heeren Studenten,
En voorts gij allen, die herwaarts opkwaamt om deze plech-
tigheid met Uwe tegenwoordigheid te vereeren,
Zeer geachte Toehoorders en zeer gewenschte Toehoorderessen.*

Het is gelijk aan ieder jaar. Wij zijn bijeen gekomen voor wat wij noemen de overdracht van het rectoraat, „na vermelding der lotgevallen der Universiteit in het afgelopen academiejaar”.

Weliswaar zou hier de vraag zijn op te werpen of dat woord „afgelopen” wel correct is; immers, de vermelding der fata zelve behoort nog tot de taak des aftredenden Rectors, dus nog tot het oude jaar, weshalve het jaar op dit moment niet afgelopen maar aflopend is; met welke aanduiding evenwel weer niets is gezegd, want ieder jaar dat begon snelt naar zijn einde en is dus aflopend.

Bovendien zou tevens de vraag kunnen opkomen, of het nu „gelijk is aan ieder jaar”. Immers, ware het gelijk, dan zou de gelijkheid de eigeengeardheid van dit uur opheffen. Ware het echter niet gelijk, dan zou het niet zijn overdracht van het rectoraat. Juist echter de ongelijkheid van dit jaar ten opzichte van andere jaren maakt de gelijkheid van de

betrekking tusschen dit uur en het aflopend jaar en de betrekking tusschen al die andere uren van „overdracht” in die afgeloopen jaren, mogelijk. Waaruit volgt, dat de ongelijkheid in het kader van het gelijk zijn dit uur tot eenzelfde als steeds en toch tot een ander maakt.

Trouwens, deze ongelijkheid is slechts te aanvaarden, omdat bij de andere gebeurtenissen dezelfde Universiteit, de zelfde Bestuurshoogheden en dezelfde wetenschappelijke instanties naar voren treden. Waaruit volgt dat we de ongelijkheid alleen vanwege de gelijkheid met dat andere van andere jaren bespreken.

Zoodat we dus handelen op gelijke wijze over de ongelijkheden van het gelijke.

Dat dit jaar ongelijk was aan andere jaren merkte tot haar vreugde heel de Universiteit in de blijdschap die ons land en volk mocht ervaren met ons Vorstelijk huis. De Senaat heeft H.M. de Koningin en Hunne Koninklijke Hoogheden Prinses Juliana en Prins Bernhard schriftelijk gelukgewenscht ter gelegenheid van het Vorstelijk Huwelijk op Donderdag 7 Januari. De blijdschap van ons volk, de hartelijke toegenegenheid van heel de natie voor ons Prinselijk Paar kreeg in de afgeloopen maanden een nieuwen glans, door de verwachting die zich met goeden grond richt op het bloeien van d' Oranjeboom en op de toekomst van een der glorierijkste Vorstenhuizen van Europa.

Zegene God onze Koningin en ons Prinselijk Paar in Zijn genade en stelle Hij bij den voortduur Oranje ten zegen van het volk van Nederland.

„Gelijk — ongelijk”. Als thema voor een universitaire bijeenkomst lijkt het niet ongeschikt.

Immers, een van de belangrijkste vraagstukken betreffende het universitaire leven van dezen tijd zou ook geformuleerd kunnen worden als „het vraagstuk van de ongelijkheid in de gelijkheid.”

Er is geen onderwijsinstelling, wij meenen zelfs geen sociaal instituut, dat zooveel eeuwen zichzelf gelijk gebleven

is als de Universiteit. Wie een beschrijving leest van het Universiteitsleven in den tijd toen de Universiteit opkwam, wordt getroffen door het feit, dat zooveel levensvormen zich aan de Universiteit al de eeuwen door in schier ongewijzigden toestand hebben gehandhaafd. Dit geldt niet alleen van de studentencorporaties en de „mos” die in dezelve heerscht ten opzichte van het hartelijk welkom heeten van de jeugdigen, die de eerste wankele schreden op het pad der wetenschap komen zetten, het betreft ook niet alleen het feit, dat verschillende liederen, die gezongen werden omstreeks 1400, ook thans nog op het studentenfeest weerklinken, evenmin betreft het enkel het bestaan van onderscheiden nationes als organisaties, waardoor andere studentenorganisaties worden doorkruist — hebben niet ook aan onze Universiteit in onzen tijd de Friezen zoowel als de Zuid-Afrikanen hun nationale studentenorganisatie — maar het geldt evenzeer van de wijze van Bestuur der Universiteit, van de indeeling in Faculteiten — al kwam er wat dit laatste betreft eenige ontwikkeling — en het geldt bovenal ook van de *methodus docendi*.

De z.g. B-faculteiten hebben krachtens den aard van de daar beoefende wetenschappen allengs een eigen methodiek, al hebben zij ook van de A-faculteiten de methode van *doceeren* afgezien.

Maar overigens is er in de structuur van het Universiteitsleven, juist wat de doceermethode betreft, zooveel gelijk gebleven, dat een student uit 1437 waarschijnlijk uitsluitend aan de taal zich zou behoeven te gewennen om, kon hij terugkeeren, zich onmiddellijk weer onder ons op zijn gemak te voelen.

In deze gelijkheid, in dit conservatisme, ligt de kracht van de Universiteit, door de eeuwen heen. Zij had zelf geruimen tijd als Republiek in den staat eigen rechtspraak, en dat niet alleen, zij kon ook zelf strafrechtelijke bepalingen maken en zij had het recht om alle straffen te voltrekken, behalve de doodstraf. Al is het waar, dat gelukkig veel van deze rechterlijke bevoegdheid verloren is gegaan, toch heeft

de Universiteit nog haar eigen tuchtrecht en een groote mate van vrijheid van innerlijke organisatie.

Niet echter daarin liggen de vragen, die zich onwillekeurig aan ons opdringen. Ware de Universiteit in elk opzicht zoozeer anders geworden als in zake de juridische structuur, dan zou de vraag, of zij misschien ons te lang aan eenzelfde methode vasthoudt, wellicht geen grond hebben. Maar er zijn andere punten op welke wijziging moeilijk schijnt te zijn. Dit betreft voornamelijk de methode van onderwijs geven, de universitaire didactiek.

Het is natuurlijk volkomen waar, dat bij het bespreken van de vraag hoe de universitaire didactiek behoort te zijn, niet uit het oog verloren mag worden, dat een Universiteit niet maar een onderwijs-inrichting is zonder meer. Zij dient in de eerste plaats aan haar studenten te leeren, *op welke wijze* wetenschappelijke arbeid moet worden aangepakt en langs welke wegen men komt tot wetenschappelijke conclusies. Daarbij dient een Universiteit als de onze, die zich stelt op de basis der door haar beleden beginselen, den studenten te leeren, hoe zij steeds de beginselen in rapport moeten zien met de wetenschappelijke probleemstellingen. Daarnaast dient natuurlijk kennis van de *facta* der wetenschap te worden bijgebracht. Maar bij al deze opgaven komt de Universiteit in aanraking met didactische vragen. Ook de wetenschappelijke docent ziet zich geplaatst voor de taak, om zijn onderwijs te geven in zulk een vorm, als *past bij de stof* die hij doceert, *bij het doel* dat hij zich voorstelt en *bij de discipelen* die aan zijn voeten zitten.

De gelijkheid nu die wij al de eeuwen door in groote trekken kunnen constateeren in de *methodus docendi* der Universiteit, doet al dadelijk vermoeden dat de vraag hoe deze methode moet zijn òf nog niet dikwijls serieus is opgeworpen, òf beantwoord is in dien zin, dat de bestaande methode de meest voortreffelijke is.

Dat dit laatste het geval zou zijn dient te worden betwijfeld. De methode vindt veelszins haar oorsprong in een tijd, waarin het verkrijgen van boeken uiterst moeilijk was.

Zij is voor een goed deel gehandhaafd in die periode der 17e en 18e eeuw, waarin ieder hoogleeraar zijn eigen private compendium er op na hield, een compendium dat periodiek werd gedictieerd en tegen het einde van des hoogleeraars ambtelijken loopbaan als een rijpe vrucht van zijn jarenlange wetenschappelijke eruditie aan de drukpers werd toevertrouwd.

Toch ligt er ook in deze *methodus docendi* iets, dat wij niet kunnen missen. De goede academische docent weet zóó zijn studenten inzicht te geven in de *wijze, waarin hij* kwam tot wetenschappelijke resultaten. Hij leert den studenten den weg van wetenschappelijken arbeid te bewandelen.

Maar de vraag blijft, of bezinning op de academische methode niet noodzakelijk is. Het is begrijpelijk dat in een tijd waarin over de methodiek en didactiek van allerlei soorten van onderwijs zooveel wordt geschreven en gesproken, ook dit vraagstuk aan de orde komt. Natuurlijk zal men zich bij de behandeling van deze onderwerpen te wachten hebben zoowel voor een alles omverwerpend radicalisme, als voor een te angstvallig het oude beschermende conservatisme. Daarbij dient men niet uit het oog te verliezen, dat de structuur der Universiteit zelve en de verhouding van de Universiteit tegenover sociale en economische organisaties, een vraagstuk is dat nauw verband houdt met dat van de methodiek van het academisch onderricht. En tevens dient men niet voorbij te zien, dat iedere vakgroep, en misschien zelfs ieder vak een eigen didactische variatie zal vragen. Trouwens, veel daarvan kondigt zich thans reeds in het universitaire bedrijf aan. De *methodus docendi* op de *practica* der B-faculteiten is reeds totaal anders dan die van verscheidene colleges in de A-faculteiten. En gelukkig zijn er b.v. daar waar scripties gemaakt worden symptomen van wijziging.

Waarschijnlijk zal de vraag omtrent de academische didactiek meer gaan leven, ook onder de afgestudeerden der Universiteit zelve, wanneer aan het voornemen van Z.E. den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,

dat hij onlangs aankondigde, uitvoering gegeven wordt, dat a.s. leeraren voor het Middelbaar en Voorbereidend Hooger Onderwijs tijdens hun verblijf aan de Universiteit ook zelf de didactiek hunner vakken, benevens de paedagogische vraagstellingen betreffende het onderwijs dat zij zullen hebben te geven, moeten gaan bestudeeren. Vooralsnog zal echter ten dezen van een verandering in het zichzelf gelijk blijvende academieleven nog wel geen sprake zijn. Er zou reeds veel zijn gewonnen, wanneer de kwestie die wij aanroerden object werd van wetenschappelijke bezinning.

Trouwens, wetenschappelijke bezinning over de structuur der Universiteit zelve zou voor veel meer problemen komen te staan. Het is een merkwaardig verschijnsel, dat de Universiteiten, die zelf centra van wetenschappelijk leven zijn, zich van haar eigen leven zoo moeilijk op wetenschappelijke wijze rekenschap schijnen te kunnen geven.

Zou dit eens geschieden, dan zou misschien ook op juister wijze dan thans gebeurt, de soms tot in het dwaze doorgevoerde specialisatie der vakken kunnen worden geleid in beter banen.

En dan zou men tevens de economische kant van het vraagstuk van de organisatie der Universiteit aanraken. Maar dat is een punt dat wij in ieder geval vanmiddag niet verder bespreken. Vooralsnog loopt *onze* Universiteit weinig gevaar al te veel leerstoelen te scheppen voor alle mogelijke specialisten.

Ook in het jaar dat achter ons ligt heeft God onze Universiteit in meer dan één opzicht willen zegenen.

Directeuren, Curatoren en Hoogleraren werden in het leven gespaard.

Nauw bij het leven der Universiteit betrokken zijn de deputaten der Ger. Kerken voor de oefening van het verband met de Theol. Fac. Van hen werd door den dood weggenomen Ds. J. J. Miedema, emer. pred. van Groningen. De groote toewijding waarmede Ds. Miedema zijn werk verrichtte, zijn oprechtheid en wijsheid, zijn liefde voor onze

Universiteit en zijn overgave aan de zaak des Konings zullen onder ons als een gave Gods in dankbare herinnering blijven.

Ook in den kring der studenten kwam de dood. God nam op 18 December tot zich Mr. P. van der Kam te 's Gravenhage. Hoewel in strikten zin misschien geen student meer, immers, zes dagen te voren had hij, 12 uren na het overlijden van zijn Vader, met goed gevolg doctoraal examen in de rechten afgelegd, bleek toch wel hoezeer zoowel door hoogleeraren als studenten van der Kam nog als student werd beschouwd. Hij ging heen in de volle verzekerdheid van het: „Jezus Uw verzoenend sterven blijft het rustpunt van ons hart.” Op 21 December werd hij door zijn vrienden ten grave gedragen, waarbij Rutgers, als Decaan der Faculteit, namens de Universiteit het woord voerde.

Aan het begin van den cursus werd de Theologische student C. Bakker uit den Helder ernstig ziek en in begin Januari nam de Heere hem weg. Ook hij vreesde den dood niet, maar ging in blijmoedige geloofsovergave het doods-dal binnen. Op 11 Januari 1937 werd zijn stof in Den Helder aan de aarde toevertrouwd. Nauta, als Abactis van de Theologische Faculteit, vertegenwoordigde bij deze gelegenheid de Universiteit.

Wij willen niet nalaten hier ook te gedenken het sterven van Mejuffrouw G. A. Bakker, een der trouwe arbeidsters op het kantoor van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag, die zich voornamelijk ook voor den arbeid der vrouwen in het belang onzer Universiteit verdienstelijk maakte. Van haar trouwe werken voor onze Universiteit werd bij haar begrafenis op de Oosterbegraafplaats te Amsterdam op 21 Juni door den Rector der Universiteit, benevens door anderen gesproken.

Het is een troostvolle gedachte te weten, dat ook deze jonge menschen, in hoe onderscheiden verhouding ook tegenover onze Universiteit levend en werkend, alle drie heengingen in de vaste overtuiging des geloofs, dat de beginselen voor welke onze Universiteit leeft en werkt, niet

slechts in het leven hun waarde hebben, maar ook in het sterven hun vastheid en rijkdom niet verliezen.

Rustig is het academiejaar 1936—'37 verlopen. Geen schokkende gebeurtenissen en weinig onverwachte veranderingen heb ik als aftredende Rector te noteeren.

In het college van Directeuren kunnen wij de ongelijkheid der gelijkheden opmerken. Mr. Bijleveld ging als Directeur heen. De Universiteit wil hem gaarne danken voor den arbeid dien hij als Directeur, en een tijdlang als Secretaris van Directeuren van de Vereeniging van Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag, heeft verricht. Ook door zijn velerlei contact met het Calvinistische leven in allerlei verschijningsvormen was hij een levende band tusschen Universiteit en volk. Zijn trouw en zijn enthousiasme voor de zaak onzer Universiteit beteekenden voor allen die aan haar verbonden waren gedurende al die jaren van zijn directeurschap een stimulans tot stagen arbeid. Is Mr. Bijleveld bij het Calvinistische volk een gaarne geziene en gehoorde figuur, hij zelf zal de laatste zijn om mij kwalijk te nemen, wanneer ik zeg, dat hij, wat dit aangaat, toch zeker overtroffen wordt door zijn opvolger. Op de Jaarvergadering van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag, te Rotterdam, op Donderdag 1 Juli gehouden, werd tot Directeur der Vereeniging of, zooals men gewoonlijk niet ten onrechte zegt, tot Directeur der Vrije Universiteit gekozen Z. E. Dr H. Colijn. Dat Dr Colijn ondanks zijn zoozeer verantwoordelijke positie in onze Regeering, ondanks zijn beteekenisvolle plaats in het internationale volkerenleven, ondanks zijn zoo menigvuldigen arbeid op allerlei gebied, bereid was het Directeurschap onzer Vereeniging te aanvaarden, dat hij straks zelfs bereid bleek President-Directeur te worden, verheugt ons buitengemeen. Wij twijfelen niet, of voor het gezag onzer Universiteit als organisatie kon naar buiten moeilijk één gebeurtenis belangrijker zijn dan deze, dat de Minister-President, die zoozeer altijd het vertrouwen heeft, gaarne bereid is gevonden ook President-Directeur te willen zijn onzer Universiteit.

Ook van deze plaats brengen wij hem daarvoor hartelijk dank.

Nog een wijziging in het College van Directeuren willen wij niet onbesproken laten. Toen Z. E. Dr Colijn weer optrad als President-Directeur werd de vorige President, Z. E. J. J. C. van Dijk, weer Vice-Voorzitter. En ten opzichte van hem willen wij memoreeren het feit, dat hij in het afgelopen jaar door H.M. de Koningin andermaal geroepen werd om als Minister van Defensie op te treden. Naar het woord van Rutgers, op 19 September 1934 van deze plaats gesproken, moest Z. E. Van Dijk in 1921 op een critiek oogenblik in de bres springen. Zien wij het wel, dan heeft onze Directeur Van Dijk, door thans het Ministerschap van Defensie te aanvaarden, een nieuw voorbeeld gegeven van zijn moed, in een voor onze weermacht critieken tijd, en wij twifelen niet of zijn beleid zal ook in de nieuwe ambtsperiode evenzeer uitmunten als in de vorige, toen hij de Dienstplichtwet in veilige haven bracht. Wij zijn dankbaar, dat ook Z. E. Van Dijk bereid gevonden werd om ook tijdens zijn Ministerschap de Universiteit als Directeur te dienen.

Nog een feit uit den kring van Directeuren verdient vermelding. De hoogleeraren der Universiteit achtten zich gelukkig, dat zij op 27 Januari den Directeur Mr. Grosheide mochten huldigen bij zijn 50sten verjaardag. Overtuigd van zijn niet licht te overschatten verdiensten die de Penningmeester der Directeuren jegens de Universiteit heeft, was het hun een vreugde deze gelegenheid aan te mogen grijpen om iets te zeggen van wat er leeft in hun hart jegens den beheerder van de schatten en de tekorten waarvan de Universiteit leeft.

En tenslotte, tot voor kort waren er twee van de Directeuren der Vereeniging niet zoo gelukkig den huwelijken staat uit ervaring te kennen. Dit aantal is tot onze vreugde in het afgelopen jaar met één verminderd. De heer van Beek Calkoen kon door ons op 24 Juni van dit jaar ter gelegenheid van zijn huwelijk worden gelukgewenscht, een geluk-

wensch dien wij van deze plaats gaarne in het publiek voor onzen Directeur herhalen.

In den regel schijnt het zoo te zijn, dat in het College van Directeuren het feit dat zij bestuurderen zijn eener Vereeniging en dus eenerzijds wel het directorium voeren over de Universiteit, maar anderzijds het volk, dat die Universiteit draagt, leiden en representeeren, zich symboliseert door een grooter mate van wisseling, van komen en gaan van personen, dan in het College van Curatoren. Het curatorium schijnt meer deel te hebben aan het zichzelf gelijk blijven der Universiteit. Dit jaar echter ging één der Curatoren heen en werd een ander benoemd in zijn plaats. Een feit, dat in dit College, dat kleiner is dan dat van Directeuren, meer ongelijkheid beteekent dan een Directeurswisseling.

De Curator Dr. K. Dijk werd door de Synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland, zooals de vorige Rector bij zijn aftreden reeds kon mededeelen, benoemd tot Hoogleeraar aan de Theologische Hoogeschool te Kampen; een benoeming die stellig beteekenis kan hebben voor de handhaving en de bevestiging van de voortreffelijke verhouding tusschen de hoogleeraren dier instelling van wetenschap en de hoogleeraren onzer Universiteit.

In hoeveel opzichten de benoeming van Dr. Dijk ook vreugde verschafte, in één opzicht was zij te betreuren: Dr. Dijk zag zich genoopt thans ontslag te vragen als Curator onzer Universiteit, welk ontslag hem door Directeuren op de meest eervolle wijze werd verleend. Ook van deze plaats danken wij collega Dijk voor alles wat hij, ook als Curator, voor de Vrije Universiteit heeft verricht. Wij hopen van harte, dat zijn curatoren thans in zijn curatorschap van vroeger een model nemen te zijnen opzichte.

De Universiteit prijst zich gelukkig, dat de plaats van Dr. Dijk werd ingenomen door Dr. W. A. van Es te Leeuwarden. Dr. van Es werd door den Senaat met zijn benoeming gelukgewenscht en evenzeer met groot vertrouwen ontvangen. Wij twijfelen niet, of de krachtige persoonlijkheid van den nieuwen Curator zal voor onze Universiteit een winst be-

teekenen. En al is het waar, dat ik hier onmiddellijk de paradoxaal klinkende wensch aan moet toevoegen, dat het niet noodig moge zijn, dat ook maar één der hoogleeraren deze kracht al te zeer ervaart, toch wil ik anderzijds gaarne de hoop uitspreken, dat de Universiteit als geheel van de kracht en de wijsheid van Dr. van Es rijkelijk moge profiteren.

Nog in ander opzicht viel in dit jaar in den kring der Curatoren iets te vermelden dat ongelijk is aan andere jaren Maar deze ongelijkheid betreft de zegenrijke, 25-jarige continuïteit, en dus gelijkheid, van het huwelijk van een tweetal curatoren, de heeren Mr. J. Verdam en Ds. T. Ferwerda. Namens de Universiteit werden beiden met hun gaden ter gelegenheid van hun feest gecompimenteerd.

De Curator Mr. Verdam, tot dusver rechter in de rechtbank te Amsterdam, werd benoemd tot raadsheer in het hof aldaar, een promotie en een verandering bij een gelijk blijven, waarmede wij hem hartelijk feliciteeren.

In de samenstelling van de Commissie van Toezicht, overeenkomstig art. 201 van de Wet op het Hooger Onderwijs door de Regeering benoemd om toezicht te houden op de Vrije Universiteit, kwam geen wijziging.

De Deputaten voor het Verband tusschen de Gereformeerde Kerken en de Theologische Faculteit werden benoemd door de Generale Synode. Toen nu Dr van Es, die Deputaat was, optrad als Curator, ontstond er onder deze Deputaten een vacature. Spoedig daarna overleed Ds. J. J. Miedema van Groningen, op wiens heengaan wij reeds wezen. De plaats van Ds. Miedema en Dr. van Es werd ingenomen door Dr. J. W. van den Bosch te Harderwijk en Ds. W. W. Meijnen te Dordrecht.

De straks reeds genoemde Jaarvergadering van de Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag, op 30 Juni en 1 Juli te Rotterdam gehouden, vormde, zooals ieder jaar, het hoogtepunt in het leven onzer Vereeniging. Op den Wetenschappelijken Dag die ditmaal werd

geleid door Aalders, hield Hepp zijn referaat over: „De basis van de eenheid der wetenschap,” terwijl in de middagvergadering Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot ons voorlichtte over: „Gezag en Vrijheid bij Philippe de Commines.”

Aan den avond van denzelfden dag werd in Maassluis, de geboorteplaats van Dr. A. Kuiper, een bidstond gehouden, welke geleid werd door Dr. A. Kuiper Jr. van Rotterdam. Op denzelfden dag waren ook, zooals zij gewoonlijk genoemd worden, de dames van de busjes-actie, onder leiding van haar Presidente Mevrouw Verdam-Okma bijeen. Voor haar sprak Mejuffrouw M. Parmentier over: „Een blik in het verleden.” Het zal wel de laatste keer zijn geweest dat onze vrouwen in zulk een vergadering bijeen zijn. Wanneer in 1938 de jaarvergadering aanbreekt is de oude organisatie opgeheven en zal, zoo de Heere wil, de actie onzer dames in een nieuwe organisatie haar baten voor de Vrije Universiteit afwerpen. Het lijkt mij niet ondienstig ook van deze plaats het Bestuur van het Comité voor het „V.U.-plan 1937” een woord van hulde te brengen voor de groote activiteit en de zeldzame toewijding aan onze Universiteit betoond.

Op den volgenden dag werd de eigenlijke Jaarvergadering gehouden, gepreseed door den Curator Mr. J. Verdam, waar Ds. G. W. Akkerhuis te Maassluis sprak over het onderwerp: „Kuiperherdenking roept tot verhoogde activiteit voor onze Vrije Universiteit”, Collega Anema over: „Gezag en Vrijheid”, Dr. G. C. Berkouwer te Amsterdam over: „Noodzakelijke groei” en Ds. F. C. Meijster te Rotterdam over: „Lasten en Lusten”.

Aan den avond vond Z.E. Dr. Colijn gelegenheid het diner te presideeren, een feit dat den talrijken aanwezigen aangenaam was en de Universiteit tot eere strekte.

In het leven van de Universiteit in engeren zin hadden in het afgelopen jaar weinig ingrijpende gebeurtenissen plaats. De Senaat oordeelde het dienstig, om ter gelegenheid van het Prinselijk Huwelijk in buitengewone zitting bijeen

te komen op den 8en Januari, in welke de Rector een rede hield, eenigszins passend bij de gebeurtenissen van den dag.

Op Zaterdag 14 November bracht Z.E. de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen Dr. J. R. Slotemaker de Bruïne, vergezeld van den Chef van de Afdeeling Hooger Onderwijs Mr. A. J. L. van Beeck Calkoen, een officieel bezoek aan onze Universiteit; hij werd daartoe ontvangen door Directeuren, Curatoren en Hoogleraren in de Senaatszaal, nadat hij had aangezeten met den Rector en de Assesoren en den Rector van het Studentencorps aan het noemaal. Tevens bezocht hij het Paedologisch Instituut en de Laboratoria voor de paedologie en psychotechniek in dat gebouw ondergebracht, benevens de Laboratoria voor Natuur- en Scheikunde aan de Lairessestraat.

Naar buiten trad onze Universiteit op in de leiding die zij hebben mocht bij de huldiging van den Zuid-Afrikaanschen geleerde, dichter en Bijbelvertaler, haar oud-leerling, Prof. Dr. J. D. du Toit van Potchefstroom op 8 September j.l. in het „Amstelhotel”.

De Theologische Faculteit ontving op 13 Mei officieel Prof. Frans Bednavr van de Evangelische Faculteit te Praag.

De Rector vertegenwoordigde de Universiteit bij de ontvangst van het verloofde Prinselijk Paar door Amsterdams Burgerij in het Stadion, terwijl hij ter gelegenheid van het vorstelijk bezoek aan Amsterdam in Juni j.l. aanzat aan het diner ten Hove. Ter gelegenheid van dit vorstelijk bezoek maakte Rutgers deel uit van de Commissie van ontvangst.

En daarmee komen wij tot de hoogleraren. Hoewel Prof. Kuiper reeds tweemaal door den aftredenden Rector als uit den actieven dienst scheidende werd gememoreerd, iets dat verband houdt met het feit, dat onze hooggeachte Kuiper de Universiteit nog dienen wilde ook na zijn 70sten verjaardag, op ons rust de taak het afscheidscollege van hem, die jarenlang de Nestor onzer Universiteit is geweest, te vermelden. Op den 1en Juni hield Collega Kuiper in de collegezaal van het Paedologisch Instituut zijn sindsdien in druk verschenen afscheidscollege onder zeer groote belang-

stelling niet alleen van de zijde van de studenten, en van de over het geheele vaderland verspreid zijnde oud-studenten, maar ook van den kant van talrijke andere vrienden der Universiteit. Onderscheiden toespraken werden bij die gelegenheid gehouden. Toespraken die wel getuigden van de hooge achting die men koestert voor den persoon van Kuyper, voor zijn veelbetekenden arbeid, voor zijn wetenschappelijke nauwgezetheid, voor zijn veelomvattende kennis en voor zijn veelszins belangelooze toewijding voor de kerken in ons vaderland. Van harte hopen wij, dat onze God hem nog lang moge sparen, ook voor onze Universiteit waaraan hij, al is het dan rude donatus, toch zeker ook nog gaarne de gaven van levensinzicht en wijsheid tot raad en bijstand zal willen geven.

Van alle hoogleeraren geldt uit den aard der zaak, dat slechts het ongelijke te vermelden is. Van de meesten zou stellig vermeld kunnen worden wat één hunner schrijft: ik heb getracht mijn colleges zoo goed mogelijk voor te bereiden. Het mooie bij een dergelijke situatie is, dat dan steeds de arbeid de graad van de capaciteit aan den dag brengt. Maar nogmaals, wij zoeken niet het algemeene, maar het bijzondere. Door dit bijzondere blijkt, dat ook de hoogleeraren onzer Universiteit op onderscheiden wijzen in het publieke leven naar voren traden en dat hun diensten op allerlei manieren werden gevraagd.

Rutgers werd in het afgelopen jaar door de Nederlandsche Regeering benoemd tot gedelegeerde naar het Comité spécial pour l' étude de la mise en oeuvre des principes du Pacte, gewoonlijk genoemd de Commissie van 28 voor het vraagstuk der Volkenbondshervorming. In de vergadering van deze Commissie in December werd hij benoemd tot één van de elf rapporteurs, die over de verschillende onderwerpen memoranda aan de Commissie zullen voorleggen. Hem werd opgedragen over art. 16 van het Volkenbondsverdrag te rapporteeren. Juist werd gepubliceerd, dat zijn memorandum bij het Comité is ingekomen. Voorts is Rutgers in Mei j.l. opgetreden als Voorzitter van den

Nederlandschen Bond voor Strafrecht. Eindelijk ondernam hij een reis naar Nederlandsch Indië, zulks in zijn qualiteit van door de Regeering benoemd lid van den Raad van Beheer der Ned. Ind. Aardolie Mij. Tegen den aanvang der colleges mogen wij Rutgers van deze reis terug verwachten.

Gerbrandy werd benoemd tot Voorzitter van den Radoraad.

Van Haften werd in zijn functie van reserve-officier van den staf der Infanterie bevorderd tot Reserve-Kolonel. Hij werd ook afgevaardigd zoowel door de Regeering als door de Nederlandsche Vereeniging ter Bevordering van het Levensverzekeringswezen naar het elfde Internationale congres van Actuarissen te Parijs, door welk Congres hij tot één van de Vice-Presidenten werd benoemd. Op uitnoodiging van den Senaat der Rijks-Universiteit te Leiden nam hij aldaar officieel als hoogleeraar deel aan de promotie tot doctor in de wis- en natuurkunde van een doctorandus, die zijn proefschrift geheel onder zijn leiding had bewerkt, maar die, naar hem tevoren bekend was geweest, niet aan de Vrije Universiteit kon promoveeren, omdat hij als doopsgezinde bezwaar had tegen het afleggen van een verklaring van instemming met haren Gereformeerden grondslag.

Aalders trad op als spreker op „The international Conference of Evangelical Students” welke van 7—13 September te Budapest gehouden werd.

Door den Senaat werd aan Directeuren meegedeeld, dat er bij hen geen bezwaar bestond tegen de benoeming van van der Horst als Directeur der Valerius-Kliniek.

A. Sizoo gaf aan de Technische Hoogeschool te Delft, overeenkomstig art. 183 van de Wet op het Hooger Onderwijs, een serie van vier voordrachten over „De komst van het Christendom”.

Daartoe uitgenoodigd door de Vereeniging voor Calvinistische Wijsbegeerte in samenwerking met de afdeelingen Leiden en Rotterdam van de S.S.R. en Patrimonium gaf Dooyeweerd te 's Gravenhage en Rotterdam cursussen over het onderwerp „Geloof en Historie”.

Aan Waterink werd opgedragen de organisatie van de

door de Regeering gefinancierde Nederlandsche inzending op de Internationale Tentoonstelling voor Beroepskeuze en Psychotechniek te Brussel. Als Voorzitter van de „Fédération Internationale d'Associations Evangéliques d'Education et d'Instruction" presideerde hij het 2e officieele congres van dit Verband in het kader van het 4e Nationale Christelijke Schoolcongres. Hij maakte tevens deel uit van het Eere-comité voor het Congrès International pour Psychiatrie infantile te Parijs.

Het spreekt wel vanzelf dat de Rector in zijn qualiteit in verschillende functies, waarvan verscheidene een werkelijke sine cure zijn, optrad. Deze functies bestonden voornamelijk in het zitting hebben in eenige Eere-comité's, waarin men de Universiteit erkende. Het opsommen van al deze eereposities heeft weinig zin. Trouwens, van wege het feit, dat het dikwijls slechts gaat om een naam op een circulaire is het geen „positie" en de eere is al evenmin evident; meestal toch gaat men niet verder dan vermelding, dat de betrokkene eere ontvangt en daarbij tegelijk geacht wordt eere toe te brengen aan de zaak, waarvoor hij mede het eere-comité vormde. Waaruit volgt dat er van de eerepositie zelf weinig overblijft.

Wij spreken thans over de studenten. Het moge al theoretisch waar zijn, dat in onze structuur van de Universiteit een situatie denkbaar zou zijn, waarbij een Universiteit enkel zou bestaan uit hoogleraren, het aloude woord „universitas" duidt juist op de eenheid tusschen hoogleraren en studenten; en wij verheugen ons er over dat wij aan de Vrije Universiteit kunnen spreken van een normaal studentenleven. Normaal. Ik koos met opzet dit woord. Want in het huidige studentenleven in ons vaderland schijnt mij in het algemeen een zekere inzinking te zijn.

En relatief genomen is het, voor zoover ik er over kan oordeelen, aan de Vrije Universiteit nog niet slecht. Nu lijkt het ons generaal genomen niet juist om klaagzangen aan te heffen over het studentenleven in ons vaderland. Zeker zou het te betreuren zijn, wanneer men zou pogen

door allerlei kunstmiddelen, als bijv. les in de wijsbegeerte op Gymnasia en Middelbare scholen, het peil van de studentenbelangstelling en de studentensamenleving omhoog te voeren. In elk groei-proces zijn er perioden, waarin, van buiten gezien, de situatie van den stilstand intreedt. In het ontwikkelingsproces der dingen heeft men in iedere cultuur en in iederen socialen samenhang momenten waarin, naar het schijnt, het leven weinig actief is, en de levenspotensen weinig sterk zijn. Wij voor ons zijn overtuigd, dat de klacht die er veelzins geuit wordt over het studentenleven, minder grond heeft dan men vermoedt. Wij zien in de situatie zoowel een reactie op het verleden als een voorbereiding voor wat komt, al is dat dan ook veelal een voorbereiding voor hetgeen men zelf nog niet kent. Men klaagt er b.v. over, dat belangrijke lezingen van van elders gekomen geleerden weinig toehoorders hebben. Is het misschien ook waar, dat wij hierin een reactie hebben te zien op een tijd, waarin men alle mogelijke lezingen afliep en vooral dweepte met die referenten, die principieel zoover mogelijk van de hoorders afstonden, of wel die den studenten spijze te eten gaven, aangekondigd op een menu dat zij niet vertalen konden en zoo toebereid, dat zij ze niet konden verteren. Wij vragen ons wel eens af, of er bij de Gereformeerde studenten van thans niet dikwijls een soort over-verzadigdheid is van principes. Niet van heilige beginselen. Doch van datgene, wat zij, zonder nog voldoende de eenvoudige Gereformeerde waarheid te kennen, zonder nog, wat de kennis der beginselen betreft, te staan op het peil van een flinken dorpscatechisant, plotseling aan zwaarwichtige principia te slikken kregen. In zulk een situatie kwam men er gemakkelijk toe om hier voor modern wijsgeer te spelen, elders om Barth na te praten of Brunner fijn te vinden, en weer ergens anders om onrijpe ordeningsprincipes toe te juichen; maar weldra voelden de besten heel den kunstbouw als fundamenteel, en kwam er bij velen een soort reactie tegen den principieelen opzet van beschouwingen. Het is zelfs de vraag of wij in Calvinistischen kring wel steeds voor het

gevaar, dat wij zwaarwichtig bouwden op een plaats waar ternauwernood een heipaal was geslagen, voldoende op onze hoede zijn geweest. Het is in ieder geval een verblijdend feit, dat er onder de studenten stellig nog wel belangstelling is voor de meer eenvoudige vragen van beginsel. Dit schijnt mij een zeer gelukkig verschijnsel. Tenslotte moet in principiis een student *begonnen* zijn daar, waar de eenvoudige catechisant ook begint. Alleen maar, hij mag bij dat begin niet blijven staan.

Iets van het symptoon dat wij signaleerden bleek, naar het mij voorkomt; op den socialen dag, gehouden in Maart van dit jaar waar de heer H. C. C. J. van der Mandere des morgens en des middags Mr A. I. M. J. Baron van Wijnbergen sprak. Vooral des morgens had de belangstelling grooter kunnen zijn. Overigens mag niet onvermeld blijven dat de bijeenkomst des middags bijna een stichtelijk karakter droeg.

Het is een van de prettige kanten aan de vervulling van het ambt van Rector, dat men zooveel nauwer contact heeft met de studenten, speciaal met het studentencorps, waarin zij schier allen zijn georganiseerd. De verhouding tusschen den Rector en het Studentencorps met zijn Senaat was, van mijn zijde althans, aangenaam. Wij hebben niet met elkaar omgegaan volgens den regel van Voltaire: „La parole a été donnée à l'homme pour déguiser sa pensée”. Aan gedachtevermomming door middel van het woord hebben wij niet gedaan, geloof ik. De gezellige plechtigheden op de Studentensociëteit waren mij een bewijs, dat er stellig onder de studenten een goede geest en een prettige werkkraft leeft.

Misschien bleek echter ook hier een zekere organisatiebeuheid, doordien telkens weer opviel, dat geest en geestigheid beter tot hun recht kwamen, indien zij spontaan naar voren konden treden, dan min of meer georganiseerd, een verschijnsel, waarop ook dit jaar in Lunteren door den voorzitter van het 28ste Calvinistische Studentencongres werd gewezen.

Dat er door de studenten intusschen goed werd gearbeid,

moge symbolisch worden gedemonstreerd in het feit dat de heer P. J. Verdam, student aan de juridische faculteit van onze Universiteit zijn oplossing van een door de Faculteit der Rechten te Utrecht uitgeschreven prijsvraag met goud zag bekroond. De heer Verdam werd door mij namens de Universiteit met de prachtige resultaten van zijn arbeid ge-complimenteerd, een felicitatie, die ik thans wensch te herhalen en waaraan ik zou willen toevoegen mijn verwachting, dat het voorbeeld van den heer Verdam anderen, die tot dergelijken arbeid in staat zijn, moge stimuleeren, om in denzelfden zin als hij, zichzelf en hun Alma Mater onder de gunste Gods te dienen en eere toe te brengen.

Dat er ook door de andere studenten goed werd gewerkt in dien zin, dat zij zich voorbereidden voor hun examen, wat toch hun voornaamste plicht is, blijkt wel wanneer wij de balans opmaken van de examens van dit jaar.

Vooraf een enkel woord over de promoties. Er hadden dit jaar plaats 9 promoties, waarvan 4 in de Theologische, 4 in de Literairische en 1 in de Juridische faculteit. Van deze promoties waren er 5 cum laude, dat is dus meer dan de helft. Vermeldenswaard is nog het feit, dat de eenige promotie in de Juridische faculteit die was van een dame. Mejuffrouw Dr G. van der Molen was de eerste vrouw, die aan onze Universiteit den doctorstitel haalde. Voorts verdient ook de aandacht dat dit jaar ook, voorafgegaan door een candidaats- en doctoraalexamen philosophie, de eerste promotie in de wijsbegeerte aan de Vrije Universiteit plaats had, sinds de regeling van 1920.

En thans de examens in eigenlijken zin. Het volgende overzicht geeft daarvan een duidelijk beeld.

Theologische Faculteit.

Doctoraal examen 1e ged.	3,	3 geslaagd.
„ „ 2e ged.	3,	3 geslaagd.
Candidaats „	40,	37 geslaagd, (2 cum laude) 3 afgewezen.

Litterarische Faculteit.

Doctoraal ex. Klass. Letteren	1e ged.	4,	3	geslaagd,	
					1 afgewezen.
Doctoraal ex. Klass. Letteren	2e ged.	3,	3	geslaagd.	
„ „	Geschiedenis	1e ged.	1,	1	geslaagd.
„ „	„	2e ged.	1,	1	geslaagd.
					(1 cum laude)
Candidaats „	Klass. Letteren		13,	13	geslaagd.
					(3 cum laude.)
„ „	Nederl. „		4,	4	geslaagd.
„ „	Geschiedenis		1,	1	geslaagd.
Propaedeutisch examen		23,	22	geslaagd,	(3 cum laude.)
					1 afgewezen.

Juridische Faculteit.

Doctoraal examen	1e ged.	—	—		
„ „	2e ged.	2,	2	geslaagd.	
„ „	ineens	23,	18	geslaagd,	5 afgewezen.
Candidaats „		28,	22	geslaagd,	6 afgewezen.

Wis- en Natuurkundige Faculteit.

Doctoraal examen	2,	2	geslaagd.
Candidaats „	5,	5	geslaagd.

Uit dit overzicht blijkt, dat voor de doctoraalexamens in de Theologische en Literarische Faculteit niemand werd afgewezen. Voor de doctoraalexamens in de Juridische Faculteit zakte 20 %, in totaal 5 personen. Het merkwaardige feit deed zich hierbij voor, dat één dag hier de oogst leverde van vier ongelukkigen. Voor de candidaatsexamens blijken in de Theologische Faculteit $8\frac{1}{4}$ % afgewezen, in de Literarische Faculteit 0 %, in de Juridische Faculteit 21 %. Uit deze resultaten schijnt te volgen, dat de juridische studenten het meest zich inspannen om de ongelijkheid in de sfeer van de identiteit en de gelijkheid in te dragen.

Deze examens en promoties betreffen in het geheel 153 studenten. Door mij werden in dit jaar in het geheel gereцен- ceerd 620 dames en heeren; hieruit volgt dus, dat bijna

25 % der studenten zich aan een examen onderwierp. Wanneer wij er rekening mee houden, dat voor vele theologen tusschen hun candidaats- en doctoraal examen verscheidene jaren verlopen, waarin zij zich telkens opnieuw laten recenseeren; dat bij de literatoren er velen zijn, die zich tusschen hun doctoraal examen en hun promotie vele jaren laten recenceeren; wanneer wij er verder ook rekening mee houden, dat het propaedeutisch examen in de Literarische Faculteit de statistiek niet ongunstig beïnvloedt, schijnt ons het aantal van de examens niet verontrustend klein. Maar toch geeft het aanleiding tot de vraag, of er verhoudingsgewijs in sommige faculteiten niet te lang wordt gestudeerd.

In totaal werden door mij dit jaar gerecenceerd :

	Heeren :	Dames :	
Theologie	272	3	
Rechten	141	12	
Letteren	85	11	
Wis- en Natuurkunde	71	3	
Medicijnen	5	1	
Theol. en Letteren	3	—	
Theol. en Rechten	7	1	
Rechten en Letteren	4	—	
Rechten, Theol. en Letteren	1	—	
	<u>589</u>	<u>31</u>	Totaal 620.

Waarvan voor het eerst :

	Heeren	Dames	
Theologie	33	—	
Rechten	35	2	
Letteren	7	—	
Wis- en Natuurkunde	12	1	
Medicijnen	3	—	
Theol. en Letteren	—	—	
Theol. en Rechten	1	—	
Rechten en Letteren	—	—	
Rechten, Theol. en Lett.	—	—	
	<u>91</u>	<u>3</u>	Totaal 94

Ingeschreven voor één enkele les 8 heeren en 1 dame.

Uit deze cijfers volgt, dat een 94-tal studenten voor het eerst werd ingeschreven. Sedert 1932 was het aantal resp. 112, 100, 88, 92, en thans 94. Waar het totaal aantal studenten in ons land een geleidelijke vermindering vertoont, blijkt er aan de Vrije Universiteit een zeer gering accres.

Voor zoover ik het heb kunnen nagaan kwam het dit jaar voor het eerst in de geschiedenis der Universiteit voor, dat bij de nieuw-aangekomenen de theologen niet meer numeriek domineerden. Weer zijn het de juristen die hun best doen om in de wetmatigheid der gelijkheden de ongelijkheid te doen triompheeren.

Het aantal buitenlandsche studenten aan onze Universiteit bedroeg dit jaar 13, waaronder 3 uit Polen, 2 uit Hongarije, 2 uit Duitschland en 6 uit Zuid-Afrika. Al deze buitenlanders zijn theologen, uitgenomen een tweetal Zuid-Afrikaners, die Letteren studeeren. Bovendien deelde Dooyeweerd mede, dat een Fransch student in opdracht van de Faculté Libre (de théologie) van de Universiteit te Parijs een jaar in het Maison Descartes te Amsterdam heeft vertoefd, voor het maken van een bijzondere studie van de Wijsbegeerte der Wetsidee, voor welk onderzoek hem een studietoelage door de Fransche Regeering werd verstrekt.

Ongetwijfeld is het in het belang van de studenten en is het een reden van verheuging voor heel de Universiteit, dat de Bibliotheek niet onbelangrijk kon worden uitgebreid. Daartoe stond het Hospitium, dat klaarblijkelijk niet meer door zooveel studenten wordt gezocht als voorheen, een zevental kamers af welke tot Bibliotheekruimte werden verbouwd. Hier is de ongelijkheid wel zeer groot. Al is de rust en de echte studiesfeer van het Hospitium van geslachten her beroemd, toch ligt er in den overgang van studentenkamer naar Bibliotheekruimte, waar men slechts fluisterend spreekt, zulk een verandering, dat hier zeker wel van ongelijkheid kan worden gesproken. Wille, onze niet gemakkelijk genoeg te prijzen Bibliothecaris, zag zijn arbeid groeien en de Universiteit is met deze uitbreiding der Bibliotheek stellig geluk te wenschen.

Eenige van de belangrijkste ongelijkheden in de zichzelf gelijk blijvende structuren der Universiteit mocht ik U vermelden. Het academiejaar 1936—'37 is ten einde. Wij zijn allen met dat academiejaar mede geleid tot dit oogenblik. Straks zal ik mijn opvolger met het teeken van zijn waar-digheid sieren. Ziende op het jaar dat achter ligt, past mij een woord van dank aan allen die medegewerkt hebben, dat de herinnering aan mijn rectoraat voor mij persoonlijk een vreugde zal blijven. Terwijl ik vriendelijk vergeving vraag voor de fouten die mijn werk hebben aangekleefd, dank ik de Colleges van Directeuren en Curatoren hartelijk voor de wijze waarop zij mij tegemoet getreden zijn en breng ik dank aan mijn collega's die mij de leiding al heel gemakkelijk maakten. Een dank, die ik in het bijzonder wil doen toekomen aan Koksma, die als abactis van den Senaat mij overal waar hij kon terzijde stond, en aan de assessoren voor hun wakkeren bijstand.

Bovenal past ons dank aan Hem, van Wiens gunst ook het leven der Universiteit ieder oogenblik afhankelijk is. In de wetenschap dat Zijn trouw dezelfde blijft en dat bij alle ongelijkheden van het wisselen der jaren Zijn beloften steeds gelijk zijn, beginnen wij den nieuwen cursus.

Voor dat jaar werd Van Haaften tot Abactis van den Senaat benoemd. En gij, Gerardus Johannes Sizoo werd benoemd tot Rector. Gij zult als Rector de eerste Dienaar der Universiteit zijn. Wij houden ons overtuigd dat gij de rectorale waardigheid zult dragen op een wijze die onze Universiteit tot eere strekken zal. Gaarne ga ik U thans de keten, het teeken Uwer hoogheid, tevens het symbool des dienens, om de schouders leggen,

Salve Rector, iterum iterumque salve!

In het besef van de waarheid onzer zinspreuk: „Auxilium Nostrum in Nomine Domini” blijve het:

Vivat, Crescat, Floreat Academia Nostra!

REDE van Prof. Dr G. J. SIZOO,
bij de overdracht van het rectoraat
aan Prof. Dr J. F. KOKSMA, op
Woensdag 21 Sept. '38

*Mijne Heeren Directeuren der Vereeniging voor
Hooger Onderwijs op Gereformeerden Grondslag,
Mijne Heeren Curatoren en Professoren der Vrije
Universiteit, Dames en Heeren Assistenten en Stu-
denten, en voorts gij allen die deze plichtigheid met
Uwe tegenwoordigheid wilt vereeren.*

Zeer gewenschte toehoorderessen en toehoorders.

Feestklank en danktoon der viering van het veertigjarig jubileum der Regeering van onze geëerbiedigde Vorstin trillen nog te zeer na in ons aller oor en hart, dan dat de vermelding der lotgevallen onzer Universiteit in het voorbijgegane jaar, ergens elders haar uitgangspunt zou kunnen nemen, dan juist, in het aandeel dat ook onze Academie had in deze nationale vreugde om den zegen, dien God ons Vaderland schonk, in de Regeering van deze edele en godvruchtige Vrouwe, die, zich bij de gratie Gods draagster wetend van het hoogste gezag, de constitutioneele vrijheden van ons volk heeft gezocht ongerept te handhaven en te bevestigen.

Bij het dankend gedenken der velerlei gunsten het volk van Nederland, door de woeling en dreiging der tijden heen, in zoo ruime mate geschonken, in welk gedenken onze Landsvrouwe Haar volk op zoo treffende wijze voorging in Haar toespraak op den 31sten Augustus, mocht onze Universiteit zich bewust zijn, dat zij voor haar deel heeft mogen bijdragen tot de verdediging „der historische grondslagen, waarop ons staatsbestel rust” en tot de bewaring der „hoogste en heiligste

goederen, die door de eeuwen heen het onvervreemdbaar eigendom van ons volk zijn geweest."

Het was in deze regeeringsperiode, dat de strijd om het beginsel der vrijheid van Hooger Onderwijs en wetenschapsbeoefening, om welks handhaving en doorwerking onze Universiteit was gesticht, zijn bekroning vond in de wettelijke erkenning der rechten der bijzondere Universiteiten; een bekroning, die voor het aanzien onzer Academie, en voor de mogelijkheid harer uitbreiding van eminent belang is gebleken, maar die tevens, een juister verhouding scheppend tusschen hetgeen van bovenaf door staatsbemoeiing tot stand kwam, en hetgeen uit het vrije volksleven van onderaf was gegroeid, ook als een feit van nationale beteekenis mag worden geboekt.

Het was mij vergund de Universiteit te vertegenwoordigen bij de nationale gedachtenisviering op den zesden September in de Nieuwe Kerk hier ter stede gehouden.

Het was in deze zelfde Nieuwe Kerk, dat Dr. Abraham Kuyper voor 58 jaar het aandurfde om de, nog tot blozens toe met haar eigen naam verlegen Vrije Universiteit, bij Overheid en Volk in te leiden en voor te stellen, in de allereerste plaats in haar nationale beteekenis. Mogen wij in het feit, dat de jure suo aangewezen feestredenaar der nationale gedachtenisviering, Excellentie Dr. H. Colijn, èn als president-directeur èn als eeredoctor, wat meer nog zegt door eenheid van beginsel met onze Universiteit is verbonden, niet een aanwijzing zien, dat de moed van onzen Stichter geen overmoed was? In den middag van den nationalen gedenkdag namen rector, pro-rector en de secretaris van den Senaat deel aan de Nationale Betooging van hulde, aanhankelijkheid en trouw aan Hare Majesteit de Koningin. Bij Hare promotie tot eeredoctor in de economische wetenschappen aan de Universiteit van Amsterdam, en bij vele der feestelijkheden ter gelegenheid van dit regeeringsjubileum georganiseerd mocht ik namens de Universiteit aanwezig zijn. Namens den Senaat werd aan Hare Majesteit een telegram van eerbiedige hulde en van bijzonderen gelukwensch met Hare eere-promotie ge-

zonden. In eigen kring werd ons medeleven in de algemeene vreugde dezer dagen geaccentueerd door een samenkomst op 9 September in het gebouw der Universiteit, waar door Prof. Woltjer, als oudste der dienstdoende hoogleeraren, namens alle collega's een portret van Hare Majesteit de Koningin, aan de Universiteit werd aangeboden ter plaatsing in de hall van het gebouw, welk geschenk door mij namens onze Academie werd aanvaard. Moge deze beeltenis onzer Landsvrouwe in onzen universitair kring worden tot symbool van het nationaal gevoelen en bedoelen onzer Academie en van haar onverwoestbaren trouw aan het Huis van Oranje.

Met ons geheele volk heeft ook onze Universiteit in het afgeloopen jaar den band aan het Huis van Oranje meer dan eenmaal diep gevoeld. De bezorgdheid, die Nederland heeft vervuld, toen den Prins der Nederlanden een ernstig ongeluk trof, was ook de onze, en niet minder de blijdschap, toen de schaduw van deze donkere wolk werd weggevaagd door het stralend licht der geboorte eener Prinses van Oranje, welke blijdschap dan ook tot uiting kwam in de brieven van gelukwensch en trouwbetuiging, die namens den Senaat aan de Prinselijke Ouders en de Koninklijke Grootmoeder werden gezonden.

Verdiert het medeleven in gebeurtenissen in ons Vorstenhuis wel afzonderlijke vermelding in het verslag der lotgevallen onzer Universiteit? Ik meen van ja, immers in zulk medeleven uit zich het besef der nationale positie en der nationale roeping onzer Academie.

Der nationale positie, want met alle vezelen van haar historie en haar bestaan is zij aan ons nationale volksleven verbonden. Het moge slechts een groep uit het Nederlandsche Volk zijn, die onze Universiteit draagt, deze groep leeft, meer dan eenige andere, uit het beginsel der Reformatie, in den strijd waarom, onze nationale eenheid en onafhankelijkheid werd bevestigd en de banden tusschen Oranje en Nederland gesmeed. Een groep, ja; een deel, helaas; maar dan toch naar het woord van den Stichter onzer Universiteit: „het volksdeel, dat Messias huldigt, de pars Christiana, haars ondanks een

nationale partij. Geen factie, d.i. een gemaakte groep, geen fractie, d.i. een afgebroken stuk, maar volkspartij, d.i. volksdeel, naar het in partes dilabi, „in deelen uiteenvallen”, van wat uit die deelen bestaat”. En daarom ook, onze Universiteit, een bijzondere, ja, maar geen buitenissige; een calvinistische, zeker, maar daarom ook juist een nationale.

En alzo ook haar roeping, een speciale ten aanzien van eigen volksgroep, ongetwijfeld, maar een algemeene, een nationale evenzeer, ten aanzien van ons geheele volksleven, om, en dit weer naar Kuyper's woord, „mocht het zijn, weer het geheel, weer de heerlijke volkseenheid te bezielen voor hooger ideaal”.

Toen Excellentie Colijn op den dag der herdenking van het feit, dat Kuyper voor honderd jaren te Maassluis werd geboren, deze woorden aanhaalde in zijn rede: „Dr. Kuyper als nationale figuur”, voegde hij er aan toe, dat er ruimte blijft voor twijfel of wij zelf dat ideaal voldoende voor oogen hebben gehouden en in elk geval ruimte voor de vraag of dit hooge doel is bereikt. Welnu, dan moge onze Universiteit, ook aan de herinnering aan de nationale gedachtenisviering, waarin onze volkseenheid inderdaad heerlijk aan den dag trad, de aansporing ontleenen, zich hare nationale roeping sterker nog dan voorheen, bewust te zijn.

Ik noemde de Kuyperherdenking en trok daarmede den kring reeds nauwer om onze Universiteit, immers deze gedachtenisviering raakte wel zeer in het bijzonder het volksdeel, dat zich achter haar schaaft. Dat de idee eener Universiteit, die leeft uit het reformatorisch beginsel, nog altijd in staat is latente volksenergie tot krachtige actie te wekken, trad wel duidelijk aan den dag op de bijzondere vergadering der Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden Grondslag, gehouden op 28 October 1937, den dag aan de nationale Kuyper-herdenking voorafgaande. In de bijna geheel gevulde Apollo-hal werd daar aan Directeuren aangeboden het bedrag van c.a. drie en een kwart ton, dat in vijf jaren tijds, door meer dan 30.000 vrouwen in Nederland, zoowel als in Nederlandsch-Indië en in het buitenland, was bijeengespaard, en be-

stemd tot de versterking der Wis- en Natuurkundige en Medische faculteit. Wie bedenkt, dat in Nederland het besef van verantwoordelijkheid ten aanzien van hooger onderwijs en wetenschapsbeoefening in breede lagen van ons volk nog zeer latent is, zal moeten erkennen, dat deze stille spaar-actie van het „Vrouwen V.U. plan 1937”, als beschamend voorbeeld, ook een nationale beteekenis had. In den middag van denzelfden dag, hield de Senaat, eveneens in de Apollo-hal, een openbare zitting, waar Prof. Grosheide een rede hield over „Kuyper's geloofsstuk”. Zou men uit hoofde van den traditioneelen stijl, die het academisch leven van oudsher kenmerkt, en dien wij ondanks de vervlakking van het moderne leven zeer hopen te behouden, een waardiger omgeving voor deze plechtige Senaatzitting hebben gewenscht, in dit geval moest de uiterlijke vorm wijken voor de levende eenheid van Universiteit en Volk.

In de laatste jaren werd meer dan eens in ons land gesproken en geschreven over de verhouding van Universiteit en Maatschappij, waarbij die verhouding in haar feitelijke situatie soms werd geteekend als een toenemende vervreemding. Zoolang een Universiteit voor haar Openbare Senaatzitting ter herdenking van den geboortedag van haar Stichter, ten-einde niemand den toegang te behoeven te weigeren, haar toevlucht tot een zaal met 5000 zitplaatsen moet nemen, is dit probleem der vervreemding nog niet aan de orde.

Behalve de genoemde speciale vergadering, hield de Vereniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden Grondslag op 14 Juli 1938 haar gewone jaarvergadering, en wel voor het eerst in haar bestaan, in Drente's hoofdstad, Assen. Ook deze vergadering, waar Ds. Y. K. Vellinga sprak over „Volharding”, collega Nauta over „Een Gereformeerde Hoogeschool 400 jaar geleden”, collega Rutgers over „De rangorde onzer behoeften” en Ds. J. Overduin over „Tuschen voorhoede en achterhoede”, was een hernieuwd bewijs, dat besef van verantwoordelijkheid ten aanzien van de beoefening der wetenschap, mits deze niet geschiedt om haars zelfs wil, niet menschverheerlijking zoekt, doch op Godes eer is gericht,

nog levendig is in alle geledingen van ons volk. Voor het eerst was met deze jaarvergadering een expositie verbonden, waar historie en leven onzer Universiteit, uiteraard naar uitwendigen verschijningsvorm, was tentoongesteld. Ook hier heeft wellicht de traditioneele academische deftigheid een oogenblik een bedenkelijk gezicht getrokken, maar als zij de belangstelling heeft opgemerkt, waarmede zeer velen, waaronder, naar den maatstaf der intellectueele ontwikkeling gemeten, zeer eenvoudigen, deze tentoonstelling hebben bezocht, heeft deze bedenkelijke trek wel plaats gemaakt voor een zonnigen glans. Deze eerste proef tot liet inrichten van een Universiteitstentoonstelling verdient naar het mij voorkomt zeker herhaling.

Aan de jaarvergadering ging naar gewoonte de wetenschappelijke samenkomst vooraf, waarbij dit keer, omdat de datum wat later gesteld was dan andere jaren, ook een verblijvend aantal leeraren van gymnasiaal en middelbaar onderwijs aanwezig kon zijn. In den morgen refereerde collega Dooijeweerd over „Recht en Historie” en in den middag Dr. J. Karsemeijer over „Adnominale flexie en pronominale aanduiding in het Nederlandsch”. Beide referaten vonden levendige bespreking.

De jaarvergadering bracht ook ditmaal een wisseling in het college van Directeuren der Vereeniging. Mr. J. F. van Beeck Calkoen ging heen, Mr. H. Bos K.zn. nam zijn plaats in. Gelijk ik te Assen, als voorzitter der vergadering namens de Vereeniging deed, moge ik hier als rector, namens de Universiteit, den afgetreden Directeur hartelijk dank zeggen voor de trouwe toewijding waarmede hij de belangen onzer Academie heeft behartigd, terwijl ik den nieuwen Bestuurder gaarne de verzekering geef, dat zijn daadwerkelijke belangstelling in onze Universiteit, ook na zijn aftreden als Directeur in 1922 betoond, den universitaireren kring niet is ontgaan en daarom zijn heroptreden ook daar met blijdschap is begroet.

Een bijzonder voorrecht was het mij op deze jaarvergadering mededeeling te mogen doen van het besluit van den Senaat om aan Excellentie J. J. C. van Dijk, nadat de daar-

voor benooidigde Koninklijke machtiging zou zijn ontvangen, den graad van doctor in de rechtsgeleerdheid honoris causa te verleen, op grond van zijn buitengewone verdiensten ten aanzien van het recht, met name ten aanzien van het militair recht. De warme ovatie, die na deze mededeeling door de vergadering, den jongen doctor in spé werd gebracht, bewees hoe hartelijke liefde en waardeering in onzen kring leeft voor dezen, in den dienst van het vaderland vergrijsden, maar in werklust en krachtontplooiing nog steeds jeugdigen staatsman. De motieven, die den Senaat tot de toekenning van dit eere-doctoraat hebben geleid, zullen ter gelegenheid der promotie, die naar wij hopen op 20 October van dit jaar zal kunnen plaats vinden, — de vereischte koninklijke machtiging werd inmiddels ontvangen — uitvoerig worden vermeld, zoodat ik hier moge volstaan met de verklaring, dat het voor onze Universiteit een eere zal zijn — gelijk het dat voor elk der Nederlandsche Universiteiten zou zijn — dezen voortreffelijken Nederlander, staatsman en rechtsgeleerde tot haar eere-doctoren te mogen rekenen.

Zal men dus straks in ons college van Directeuren twee eere-doctoren kunnen tellen, één van hen zal daarbij tweemaal in rekening moeten worden gebracht. Immers aan onzen eere-doctor H. Colijn staat op 4 October a.s. ook het eere-doctoraat van de Stefan-Tisza Universiteit te Debreczen in Hongarije te worden uitgereikt, ter gelegenheid van het vierde eeuwfeest van het Gereformeerd Collegium, waaruit zich deze Universiteit ontwikkelde. Dat ook onze Universiteit zich in deze gebeurtenis van harte zal verheugen behoeft niet te worden gezegd. Wel niet een eere-doctor, maar niettemin een doctor met eere is onze Directeur Mr. G. H. A. Grosheide, die op 11 April van dit jaar onder zeer groote belangstelling uit velerlei kring, den dag van zijn promotie vòòr 25 jaar, herdacht. Ons medeleven in deze herdenking bedoelde òòk uitdrukking te geven aan de hooge waardeering die in onzen kring leeft voor de onvermoeide zorgen van dezen voortreffelijken penningmeester voor de materiele nooddrufft onzer Universiteit.

In de samenstelling van het college van Curatoren kwam

dit jaar geen wijziging, evenmin als in die van de commissie van Toezicht, volgens Art. 201 der H.O.W. en van het college van Deputaten voor het verband met de Gereformeerde Kerken. Den curator Ds. Ferwerda, ter gelegenheid van zijn 25-jarig Amsterdamsch ambtsjubileum, den curator Dr. Wessels, ter gelegenheid van zijn benoeming tot Ridder in de orde van den Nederlandschen Leeuw, mocht ik gelukwenschen van den Senaat doen toekomen.

Terwijl met de handelingen van Directeuren noodzakelijk een zekere mate van openbaarheid is verbonden, blijven de werkzaamheden van Curatoren en de daarbij verkregen resultaten veelal binnen de teruggetrokkenheid der vergaderkamer of de beslotenheid der correspondentie. Dit jaar hebben Curatoren het dienstig geacht om door middel van een schrijven aan Directeuren, waarbij toestemming tot verdere publicatie werd verleend, eenige mededeelingen te doen omtrent hun bemoeiingen met enkele hoogleeraren onzer Universiteit in zake een tusschen hen bestaand verschil van opvatting. Men krijgt den indruk, dat deze mededeeling inderdaad ten goede is gekomen aan het vertrouwen in den lande, dat deze zaak door Curatoren met het juiste beleid en met de gewenschte voortvarendheid is en ook verder zal worden behandeld. Dat de onderhavige kwestie ook in den kring der hoogleeraren opzettelijke bespreking vindt, werd door Curatoren medegedeeld, als zijnde hun gebleken. Deze mededeeling moge te dezer plaatse meer rechtsstreeks worden bevestigd.

Met het noemen van den kring der hoogleeraren ben ik genaderd tot de Universiteit en haar lotgevallen in de meer engere beteekenis dezer uitdrukking.

Ik moge daarbij allereerst dankbaar vermelden, dat evenmin als uit de colleges waarover ik reeds sprak, uit den kring der hoogleeraren of dien der studenten, iemand door den dood werd weggenomen. Slechts eenmaal in mijn rectoraat had ik namens de Universiteit bij een teraardebestelling aanwezig te zijn. Het gold mijn hooggeschatten ambtgenoot, den Rector Magnificus der Stedelijke Universiteit,

Prof. Dr. A. H. M. J. van Rooij, wiens plotseling verscheiden, in het midden der Vondelherdenking, waarvoor hij zich zoo bijzonder sterk had geïnteresseerd, ook in onzen kring niet naliet een diepen indruk te maken.

Ernstige bezorgdheid heeft ons vervuld toen collega Vollehoven kort na de Kuyperherdenking door een niet ongevaarlijke ziekte werd aangetast. God heeft hem voor zijn gezin en voor onze Universiteit willen sparen en na de Kerstvacantie heeft hij zijn werk weer kunnen hervatten. Collega flepp was eenige malen gedwongen zijn colleges door een rustperiode te onderbreken. Zeer hopen wij dat hij zich in den voor ons liggenden cursus weer volledig en ononderbroken aan zijn werk zal kunnen wijden.

Dankbaarheid om Gods sparende hand heeft ons ook vervuld op den 12den December 1937, toen wij met collega Grosheide gedachten, dat hij nu een kwart eeuw lang het ambt van hoogleeraar aan onze Universiteit heeft mogen bekleeden. Sprak reeds de breede samenstelling van het huldigungscomité te dezer gelegenheid gevormd, van de vele en velerlei relaties die Grosheide met het wetenschappelijk, kerkelijk en maatschappelijk leven binden, op de ontvangst, die door dit comité, den jubilaris in den middag van zijn gedenkdag in het Amstelhotel werd bereid, kwam de waardeering en hoogachting, die hij voor zijn persoon en zijn werk heeft verworven, onomwonden en op hartelijke wijze aan den dag. Als herinnering aan dezen gedenkdag prijkt thans in zijn woning zijn door Roeland Koning geschilderd portret. Wij hopen zeer, dat hij en zijn gezin van deze herinnering nog zeer lang het persoonlijk bezit en genot moge smaken. Dat ook buiten onze grenzen Grosheide's beteekenis als Gereformeerd theoloog wordt erkend, kwam uit in zijn benoeming tot eere-professor aan het Gereformeerd Collegium van Debreczen in Hongarije, ter gelegenheid van het vierde eeuwfeest, dat op 4 en 5 October staat gevierd te worden.

Persoonlijke gedenkdagen, die publieke belangstelling trokken waren voorts de zestigste verjaardagen van collega Rutgers op 16 December '37 en van collega Woltjer op 19 Juli '38.

Beide sexagenarii behooren tot dat type van hoogleraren, die de kunst verstaan, het hoogleeraarsambt te vereenigen met rijk gevarieerde bezigheden buiten het eigenlijk territorium der Academie, en beide paren daarbij de wijsheid hunner jaren aan de jeugd van hun kracht en interesse.

In het afgelopen jaar werd Rutgers door de Zweedsche en Zwitsersche Regeering benoemd tot lid van de Permanente Verzoeningscommissie, welke voor deze landen bestaat. Aan het van 6—11 Juli te Edinburgh gehouden Internationaal Calvinistisch Congres nam hij, mede door het houden van een voordracht, een zeer werkzaam aandeel. Voorts trad hij op als voorzitter van het Protestantsch Hulpcomité voor uitgewekenen om ras of geloof, en van het bestuur van het Nederlandsch Klassiek Verbond, terwijl ik tenslotte zijn actief deelnemen aan de herdenking van het 40-jarig regeeringsjubileum en de voorbereiding daarvan, als lid van het uitvoerend comité der Huldigingscommissie 1938 Amsterdam, niet mag verzwijgen.

Collega Woltjer deed zijn intrede in de Eerste Kamer der Staten Generaal. Dat hij voornemens en in staat is aan de eere, die zijn vader reeds voor den naam Woltjer in ons parlement verwierf, nieuw aanzien toe te voegen, heeft hij inmiddels zoowel door zijn gedocumenteerde redevoering met betrekking tot de Onderwijsbegroting, als door zijn terzake dienende deelname aan het spellingsdebat, getoond. De Vrije Universiteit is thans in de Eerste Kamer door twee hoogleraren uit de juridische, en één uit de faculteit der letteren vertegenwoordigd. Ik maak deze opmerking terwille van hen, die zouden meenen, dat bij de reeds aanwezige twee juristen nog een derde bijgekomen is.

Wie het spellingsdebat noemt of hoort noemen, kan niet nalaten te denken aan collega Wille. Hartelijk hebben wij er ons over verheugd, dat zijn verdiensten dit jaar erkenning vonden door zijn benoeming tot Ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw. Moge het hem gegeven zijn met waren leeuwenmoed te blijven strijden voor het behoud der historisch verworven schoonheden onzer Nederlandsche Taal,

en voor het besef, dat wij hier te doen hebben met een kostelijk deel onzer nationale cultuur, dat zich niet ongestraft door lichtvaardige hand laat aantasten.

Met het oogmerk deze nationale cultuur, in breederen zin, te dienen, aanvaardde collega van Gelderen zijn benoeming tot lid van de Commissie van advies voor de Cultureele betrekkingen tusschen Nederland en Zuid-Afrika, en met gelijke bedoelingen zullen ongetwijfeld de collegae Grosheide en Waterink de eervolle benoeming tot lid der Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde hebben aanvaard.

Binnen het kader dezer nationale cultuur ook de Friesche steeds meer de plaats te geven, die haar rechtmatig toekomt, is het streven dat Koksma bezielde, toen hij zich de benoeming liet welgevallen tot lid van het bestuur der Fryske Akademy, in welk streven hij door vier andere collegae, die als lid dezer Akademy werden benoemd, zal worden gesteund.

Internationaal is de opzet van het „Tijdschrift voor Christelijke Opvoeding”, waarvan Waterink dit jaar als hoofdredacteur optrad. Van beteekenis voor de internationale relaties onzer Universiteit is evenzeer het contact, dat collega Aalders verleden jaar met de Inter Varsity Fellowship of Evangelical Unions heeft verkregen, en dat hij dit jaar door zijn deelname aan en spreekbeurten op de conferentie van deze Fellowship te Swanwick, in Derbyshire, heeft onderhouden. Van geheel ander karakter, maar evenzeer vermeldenswaard, is het internationaal contact, gelegd door de benoeming van collega van Haaften tot Membre correspondant van het Institut des Actuaire Français.

Zie hier als een bont allerlei, eenige grepen uit leven en werk der hoogleeraren. Vergat ik er, die even of meer vermeldenswaardig zijn, men vergeve het mij. De winkelier, wiens uitstalkast te klein is in verhouding tot de veelheid zijner waren, of ook, wiens waren zich tot etaleeren niet leenen, redt zich door het bordje: „Wat ge in de etalage niet vindt, dat vindt ge binnen”. Deze aankondiging zou als motto boven het verslag der lotgevallen eener Universiteit niet misplaatst zijn. Want van hetgeen binnen is en geschiedt,

van hetgeen zich afspeelt in studeerkamer en collegezaal, in kliniek en laboratorium, van teleurgestelde verwachtingen of verkregen resultaten bij wetenschappelijk onderzoek, kan ik U geen volledig verslag doen, hoewel het tot de lotgevallen der Universiteit toch zeker in de eerste plaats behoort. Het is er mee als met een vuurwerk — men zal mij dit beeld vergeven, als men bedenkt, dat dit verslag in de feestweek werd samengesteld — waar enkel de met tusschenpoozen hoog opschietende vuurpijlen voor de verafstaande toeschouwers zichtbaar zijn, terwijl hetgeen zich daartusschen afspeelt alleen door de dichtbijstaande kan worden waargenomen, en slechts de vuurwerkmakers zelf nauwkeurig weten hoeveel zorg en moeite aan dit alles voorafging. Zoo was het geschenk van 1000 Dollar van de Rockefeller Foundation aan collega v. d. Horst een kostbare en als in gouden vonken uiteenspatende vuurpijl, die echter gezien moet worden als begeleiding van het eigenlijke groote stuk: zijn onderzoekingen aangaande de elektrische spanningsverschillen in de hersenen, omtrent de beteekenis waarvan echter alleen hijzelf en zijn medewerkers verslag zouden kunnen doen. Een vuurpijl, in wijderen omtrek zichtbaar, was ook de viering van het tweede lustrum van het Laboratorium voor Paedologie en Psychotechniek op 9 Maart j.l., ter gelegenheid waarvan collega Waterink een openbaar college hield, maar ik gevoel het als een incongruentie dat ik, die viering memoreerend, niet breder kan spreken over het belangrijk werk dat in die tien jaren in dit laboratorium tot stand kwam en de aanzienlijke uitbreiding die het ook in het afgelopen jaar ondervond.

Bleef het aantal gewone hoogleeraren dit jaar nog ongewijzigd, het aantal buitengewone nam met één toe, door de benoeming van Dr. J. H. Bavinck, als buitengewoon hoogleeraar in de Zendingswetenschap, om onderwijs te geven in de geschiedenis en theorie der zending en in de Elenctiek, voorzoover die van belang is voor het Gereformeerde Zendingswerk in Nederlandsch Oost-Indië. Aan den reeds jarenlang gekoesterden wensch dat de Zendingswetenschap aan onze Universiteit zelfstandige wetenschappelijke beoefening zal

vinden, wordt door deze benoeming voldaan. Dat zij den naam Bavinck opnieuw aan onze Universiteit verbindt, geeft haar een bijzondere bekoring. Dat zij parallel loopt met de benoeming door de Generale Synode der Gereformeerde Kerken van denzelfden persoon voor dezelfde vakken, aan de Theologische Hoogeschool te Kampen, herinnert aan de merkwaardige structuur die de gereformeerde theologische opleiding in ons vaderland bezit, en bewijst dat erkenning der historisch gegroeide tweevoudigheid nog niet tot een op de spits gedreven tweehed behoeft te leiden. Dat deze benoeming voor het eerst een hoogleeraar aan onze Universiteit verbindt, die Nederland onder de keerkringen door jarenlange ervaring kent, is voor den academischen kring zeker niet van belang ontbloot. Dat de ambtsaanvaarding vermoedelijk eerst in 1939 zal kunnen plaats hebben verhoogt de spanning waarmede wij de komst van den nieuwen collega tegemoet zien.

Voor de Wis- en Natuurkundige faculteit was het afgelopen jaar een zeer belangrijk. Deze faculteit had zich te beraden op de richtlijnen voor haar uitbreiding in de naaste toekomst, welke uitbreiding mogelijk gemaakt werd door het ter beschikking komen van het bedrag dat door de actie van het „Vrouwen V.U.-plan 1937” was verkregen. Bij den opzet van dit plan in 1932 was wijselijk vermeden de bestemming der te verkrijgen gelden nader te bepalen dan als versterking der Wis- en Natuurkundige en Medische faculteit. Dit neemt niet weg, dat toch wel vaak de meening of althans de hoop aan den dag trad, dat het kapitaal zou kunnen worden gebruikt voor het toevoegen van een nieuwe afdeling aan de bestaande, waarbij mede in verband met de medische propaedeutische, met name aan de biologische afdeling der Wis- en Natuurkundige faculteit werd gedacht. De faculteit heeft gemeend anders te moeten adviseeren en zij vond voor haar advies vollen ingang bij Curatoren, Senaat en Directeuren. Alvorens aan de toevoeging eener nieuwe afdeling mag worden gedacht, aldus het advies der faculteit, dient de bestaande afdeling voor Wis-, Natuur- en Scheikunde zoodanig versterkt, dat het wetenschappelijk peil van opleiding

en onderzoek gewaarborgd kan worden geacht. Dat dit bij de tegenwoordige bezetting dezer afdeling niet het geval is, moge slechts worden geïllustreerd door de herinnering, dat terwijl hier drie gewone hoogleeraren voor de opleiding in de vakken Wis-, Natuur- en Scheikunde verantwoordelijk zijn, de kleinste Rijksuniversiteit daarvoor naast 6 hoogleeraren nog eenige lectoren noodzakelijk acht. Een gelukkige omstandigheid was het dat de faculteit in staat bleek drie jonge mannen van erkend wetenschappelijke aanleg en verdienste, en van harte de beginselen onzer Universiteit toegedaan, te vinden, die bereid bleken een lectorschap te aanvaarden. Dr. E. van Dalen, reeds van 1932 af als conservator aan het scheikundig laboratorium der Vrije Universiteit verbonden, en in 1933 toegelaten als privaat-docent in de analytische scheikunde, werd thans als lector voor hetzelfde vak benoemd. Aan Dr. J. Haantjes werd het onderwijs in meetkunde, mechanica en relativiteitstheorie opgedragen, terwijl Dr. G. H. A. Groshede F.W.zn., eveneens voor meetkunde en voorts voor de astronomie werd benoemd. De drie lectoren zullen in de eerstvolgende weken hun openbare lessen houden om dan direct hun onderwijs aan te vangen.

Door de benoeming van Dr. Van Dalen tot lector, zou het aantal der privaat-docenten met 1, d.i. met 100 % zijn verminderd, ware het niet dat Dr. J. W. Dieneske op 17 November met een openbare les over Stereoisomerie van Steroïden, was opgetreden als privaat-docent voor de Chemie van stoffen van plantaardigen en dierlijken oorsprong. Dr. Dieneske bewijst hiermede onze Universiteit een dienst, allereerst natuurlijk door zijn lessen, maar bovendien doordat hij èn onze Universiteit èn de gereformeerde academici er aan helpt herinneren, dat het instituut van privaat-docentschap ook voor onze Universiteit nog bestaat. Welke de oorzaken zijn van het feit, dat dit instituut aan de Vrije Universiteit een zoo uitermate bescheiden plaats inneemt, is mij nooit recht duidelijk geworden. Ik meen dat het juist voor onze Universiteit van zooveel belang zou zijn, indien van de mogelijkheid als privaat-docent te worden toe-

gelaten, een ruimer gebruik werd gemaakt, zoowel omdat daardoor voor de studenten gelegenheid wordt geboden kennis te nemen van speciale gebieden van wetenschap, die in den eigenlijken gang van het onderwijs niet tot hun recht kunnen komen, als omdat daardoor onder de jonge doctoren de prikkel tot zelfstandig wetenschappelijke werkzaamheid wordt gevoed.

De bijzondere uitbreiding, die de Wis- en Natuurkundige faculteit dit jaar onderging, rechtvaardigt een oogenblik stil te staan bij haar ontwikkeling sinds haar oprichting op 20 Oct. 1930. In totaal werden sinds dien datum voor de volledige studie bij haar ingeschreven c.a. 90 studenten, waarvan 12 overkwamen van andere universiteiten. Uitsluitend voor het volgen van de colleges in de verzekeringswiskunde werden in totaal c.a. 60 studenten ingeschreven.

Het aantal candidaatsexamens bedroeg 30, en wel werd 9 maal het candidaatsexamen a (Wiskunde en Natuurkunde met Sterrekunde), 8 maal het candidaatsexamen d (Natuurkunde en Wiskunde met Scheikunde) en 13 maal het candidaatsexamen e (Natuurkunde en Scheikunde met Wiskunde) afgelegd. Het aantal doctoraal-examens bedroeg 14, n.l. 5 met hoofdvak Wiskunde, 5 met hoofdvak Natuurkunde en 4 met hoofdvak Scheikunde. Het aantal promoties bedroeg 4, n.l. 3 wiskunde en 1 natuurkunde. Bedenkt men, dat de faculteit, hoewel op 20 October 1930 geïnstitueerd, eerst September 1931 met de eigenlijke opleiding kon beginnen, terwijl de laboratoria voor Natuur- en Scheikunde eerst 17 Maart 1933 konden worden geopend, en dat de duur der studie tot aan het doctoraal-examen c.a. 7 jaar bedraagt, dan mag uit de gegeven cijfers worden besloten, dat de ontwikkeling dezer faculteit een zeer bevredigend verloop heeft gehad.

Op de jaarvergadering te Assen merkte ik op, dat zoowel het gymasiaal en middelbaar onderwijs als de industriële laboratoria bereid bleken de leerlingen dezer jeugdige faculteit op te nemen, zoodat zij aan het probleem der werklooze academici nog niet toekwam en voegde daaraan toe, dat ook de perspectieven voor de naaste toekomst niet ongunstig

schijnen. Uit het feit, dat sindsdien nog vijf doctorandi dezer faculteit, die nog slechts zeer korten tijd in het bezit van hun diploma waren, een plaats bij het onderwijs vonden, blijkt, dat deze verwachting niet te optimistisch was gekleurd.

De indruk, dat de hemel die voor de jonge academici zoo lang betrokken is geweest, weer op verschillende plaatsen lichte plekken begint te vertoonen, wordt trouwens in het algemeen bevestigd door het verslag der Stichting tot Verruiming van Werkgelegenheid voor Academisch Gevormden. Bedroeg het aantal aanvragen om steun, dat deze Stichting in de jaren 1935 en 1936 ontving resp. 113 en 118, in 1937 liep het terug tot 64. Vooral de vermindering van het aantal aanvragen van chemici en biologen trekt daarbij de aandacht. De vertegenwoordiging van deze Stichting aan de Vrije Universiteit bracht mij dit jaar, gelukkig, slechts een minimum aan werkzaamheden mee.

Onopgelost blijft nog altijd het probleem der werklooze theologen. Volgens de laatste opgave in het Februari-nummer van het Vrije Universiteitsblad bedroeg het aantal der beroepbare kandidaten onzer Universiteit niet minder dan 84, waarvan slechts 45 een plaats als hulpprediker hebben gevonden. Uit deze getallen volgt wel haast noodzakelijk, dat verschillende dezer jonge mensen hun wensch om de Gereformeerde Kerken in het predikambt te dienen niet zullen zien vervuld en velen niet dan na een zeer langen wachttijd. In dit verband kan men zich slechts verheugen over den zeer sterken teruggang van het aantal der voor het eerst ingeschreven theologische studenten. Bedroeg dit aantal in 1933 nog 45, de drie daaropvolgende jaren resp. 35, 36 en 33, dit jaar kwam het niet hooger dan 19. Daartegenover staat een opvallende toename van het aantal der voor de rechten ingeschrevenen, dat n.l. in dezelfde jaren achtereenvolgens 26, 25, 23, 35 en, dit jaar, 48 (te weten 40 heeren en 8 dames) bedroeg. Voor de Wis- en Natuurkunde werden voor het eerst ingeschreven 11 heeren en 1 dame, voor de Letteren 6 heeren en 1 dame, voor de Medicijnen 4 heeren. Het totaal der voor het eerst ingeschrevenen bedroeg 90, tegen het vorig jaar 94. Het totaal der

in het album studiosorum ingeschreven studenten was 611 tegen 620 in het vorig jaar. Hieronder bevonden zich 12 buitenlanders, te weten 8 Afrikanen, 1 Amerikaan, 1 Hongaar en 2 Duitschers.

Ik wil U de specificatie van het aantal studenten naar de verschillende faculteiten besparen, evenzeer als ik U niet wil vermoeien met de vermelding der aantallen examens in de verschillende faculteiten, die ge toch slechts zoudt aanhooren om ze direct weer te vergeten. Ik kan mij deze afwijking van de gewoonte te geruster veroorloven, omdat ze door een andere, en naar ik meen gelukkige, wordt gecompenseerd. Terwijl tot nu toe het in Juli verschijnende z.g. Jaarboek der Vrije Universiteit in werkelijkheid een combinatie was van het jaarboek der Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden Grondslag met dat der daarvan uitgaande Universiteit, ligt het, in verband met de uitbreiding die door Directeuren gegeven is aan het Maandelijksche Orgaan der Vereeniging, thans in de bedoeling telken jare onmiddellijk na de rectoraatswisseling een afzonderlijk jaarboekje der Universiteit te doen verschijnen, waarin ook het verslag der lotgevallen in het pas afgelopen jaar kan worden opgenomen en ook de gebruikelijke getalmatige gegevens zullen kunnen worden gevonden. Ik volsta daarom met de opmerking, dat voor dit jaar uit deze gegevens kan worden geconcludeerd, dat de teruggang van het aantal theologische studenten, zich duidelijk in de vermindering van het aantal candidaatsexamens weerspiegelt.

Niet onvermeld mag ik laten, dat het aantal der promoties dit jaar grooter was dan ooit te voren, n.l. 15, te weten 6 in de theologische faculteit (1 cum laude), 4 in de faculteit der rechten (waaronder één dame), 4 in die der letteren en 1 in die der wis- en natuurkunde. De cursus 1928/1929, die met 12 promoties tot nu toe de kroon spande, werd daardoor overtroffen. Het spreekt vanzelf, dat waar bij zoo geringe getallen de te verwachten waarschijnlijkheidsschommelingen relatief zeer aanzienlijk zijn, uit een bijzonder groot aantal promoties in een bepaald jaar geen algemeene conclusies mogen worden getrokken,

behalve dan deze, dat het in elk geval niet wijst op een vermindering van de neiging tot zelfstandige wetenschappelijke studie bij de leerlingen onzer Universiteit. En die conclusie is toch ook wel weer belangrijk. Want de eerste eisch, die aan academische vorming mag worden gesteld, is toch wel deze, dat zij prikkelt tot eigen wetenschappelijk onderzoek, verder en dieper gaand, dan hetgeen voor examens moet worden geweten, en dat zij opvoedt tot zelfstandig oordeelen over wetenschappelijke vragen. Eén der indicatoren voor de mate waarin aan dezen eisch wordt voldaan is zeker ook het aantal der promoties. Een andere zie ik in de activiteit die door de faculteitsverenigingen wordt ontwikkeld. Al komen de studenten hierin gewoonlijk niet tot eigen wetenschappelijke werkzaamheid, zij treden hier op als organisatoren hunner eigen wetenschappelijke voorlichting, hetgeen dus onderstelt een zelfstandig oordeelen zoowel over de terreinen waarop zij, naast hetgeen de eigen academie hen biedt, voorlichting behoeven, als over de personen van wie zij zulke voorlichting zullen vragen. Ik meen dan ook, dat de door deze vereenigingen georganiseerde voordrachten, zoowel als excursies, niet als een aanhangsel, maar als een integreerend bestanddeel der academische opvoeding moeten worden gezien.

Gaarne wil ik constateeren, dat ook dit jaar de faculteitsverenigingen een verblijdende activiteit aan den dag legden. Dat onder de diverse door haar georganiseerde voordrachten, die door Exc. Colijn op 14 Maart 1938 gehouden voor de juridische faculteitsvereniging over het onderwerp „Het verloop der handelsbetrekkingen met het buitenland” zeer groote belangstelling trok, behoeft nauwelijks te worden gezegd.

Ook op den Politieken Dag, op 2 Maart 1938 georganiseerd door 't Studentencorps aan de V.U., waar Dr. E. J. Beumer sprak over „Het Parlement en zijn taak”, en Mr. P. J. Oud over „De Rijksbegrooting in haar politieke en juridische beteekenis”, was over gebrek aan belangstelling niet te klagen.

Deze, vroeger Sociale, thans Politieke Dag heeft zoozeer zich een plaats in het leven onzer Universiteit veroverd, dat

het niet voldoen van den rector aan het verzoek op dien datum de colleges te doen stilstaan, als een ernstige inbreuk op de traditie zou worden beschouwd. Het komt mij voor, dat deze traditie alleen gerechtvaardigd is, indien haar bedoeling zoo mag worden opgevat, dat althans één dag in elken cursus de splitsing naar de onderscheidene faculteiten en onderdeelen daarvan wordt opgeheven, teneinde de studenten in de gelegenheid te stellen de eenheid der wetenschap, en de eenheid der Universiteit bewust te beleven. Is deze opvatting de juiste, dan ware echter „Universiteitsdag” een betere benaming dan Politieke Dag, mede omdat daardoor de vrijheid behouden bleef, van jaar tot jaar vast te stellen voor welk onderwerp van algemeene strekking dien dag de aandacht zal worden gevraagd. Dat dit jaar de „topic of the day” goed was gekozen, mag uit de groote deelname zeker worden besloten.

Met genoegen was ik één en andermaal de gast der studenten bij de viering hunner gedenkdagen, evenzeer als ik gaarne de mij als rector gezonden uitnoodiging aanvaardde tot het bijwonen van het van 11—13 April te dezer stede gehouden congres der Natuurphilosophische faculteitsverenigingen in Nederland, aan de voorbereiding waarvan ook door de studenten onzer Wis- en Natuurkundige faculteit een zeer werkzaam aandeel werd genomen, en waar ook door collega Koksma en mij voordrachten werden gehouden.

Uitstekend slaagde de vierdaagsche excursie der Natuurphilosophische Faculteitsvereniging naar het Luiksche industriegebied, van 31 Juni—3 Juli, waaraan 33 van haar leden deelnamen, en waaraan ik ook zelf de meest prettigste herinnering bewaar.

Naast de genoemde gelegenheden, waarbij mijn rectoraat mij in aanraking bracht met de studenten, zou ik nog vele andere kunnen opsommen. Het veelbesproken contact tusschen studenten en hoogleeraren, is gelukkig aan onze Universiteit nog niet tot een probleem geworden. Het is de facto in ruime mate aanwezig, en het kan telkens waar dit door studenten wordt gewenscht, zeer gemakkelijk worden verkregen. De rector verkeert in dit opzicht nog weer in een bijzonder gunstige

positie. Ik behoud uit dit rectoraatsjaar den indruk, die trouwens niet alleen in dit jaar is gevormd, dat de geest onder onze studenten goed mag worden genoemd. Aan den zwaren druk van dezen tijd ontkomt ook de studentengemeenschap uiteraard niet. Het ontbreken van hoopvolle perspectieven voor de toekomst van de wereld, het leven onder voortdurende dreiging van oorlogsgevaar, laat niet na een deprimeerenden invloed op de studentenmentaliteit te oefenen. Men zou soms wat meer veerkracht, soms wat pittiger enthousiasme, soms wat breeder belangstelling, soms wat jeugdiger idealisme wenschen te zien. Maar daar staat tegenover, dat in het algemeen een ernstige levenshouding den boventoon voert, dat een groot besef van verantwoordelijkheid telkens aan den dag treedt, dat bereidheid tot het aanvaarden van leiding zeer merkbaar is. Ik mag niet nalaten in dit verband te memoreeren, dat ter gelegenheid van de Kuyper-herdenking door het Studentencorps aan de V. U. aan Directeuren werd aangeboden een gedenksteen, geplaatst in de hall van het gebouw aan de Keizersgracht. Ik heb mede op grond van mijn aanraking met de studentengemeenschap gedurende dit jaar, de zeer stellige overtuiging, dat deze aanbieding bedoelde uiting te geven aan waarachtig medeleven met, aan een gevoel van nauwe verbondenheid aan, en aan een sterk verantwoordelijkheidsbesef ten opzichte van onze Universiteit.

Student en Universiteit behooren bijeen. Die ideële eenheid behoort zich echter ook in een daadwerkelijk bij elkander zijn te manifesteren. De ook aan onze Universiteit merkbaar toenemende gewoonte om van den vollen studietijd slechts een aantal jaren in de academiestad te verblijven, brengt schade toe aan den geregelden voortgang van het universitaire leven en doet aan den eisch van echte academische vorming te kort. Het is reeds vaak gezegd, maar het kan niet vaak genoeg worden herhaald, dat de nieuwe regeling der collegegelden, waarbij elk jaar, ongeacht het aantal colleges dat moet worden gevolgd, het volle collegegeld moet worden betaald, de directe oorzaak is geweest voor het feit, dat het afwisselen van het verblijf aan de academie met het z.g. „thuis studeeren”,

vroeger tot de uitzonderingen behoorende, thans tot gewoonte is geworden. Er zijn weinig zaken waarover de geheele academische wereld in Nederland het zoo volledig eens is, als deze, dat het zoo spoedig mogelijk terugdringen van deze gewoonte, hetgeen door een terugkeeren tot de oude regeling der collegegelden alleen mogelijk zal zijn, voor het universitaire leven van het allergrootste belang moet worden geacht.

Met bijzonder genoegen was ik dit jaar te gast op het congres der Calvinistische Studenten Beweging, van 22—27 Augustus te Lunteren gehouden. Slechts heb ik het betrêurd, dat in deze Beweging, die toch mede bedoelt de eenheid van alle Gereformeerde Studenten in Nederland tot uitdrukking te brengen, slechts een zoo klein deel van hen is vertegenwoordigd. Zeer zou het te wenschen zijn indien de besturen der onderscheidene corporaties van Gereformeerde studenten zich tezamen ernstig bezonnen op de vraag of niet een vorm van samenwerking kan worden gevonden, die, gebaseerd op eenheid van positie, taak en roeping, tegelijk aan de onderscheidene stroomingen in het Gereformeerd studentenleven recht doet wedervaren.

Mij houdend aan de traditie, die zich met betrekking tot dit verslag heeft gevormd, heb ik U nog te spreken van het representatieve gedeelte van mijn taak als rector. Behoort dit wel tot de lotgevallen der Universiteit? Neen, in zooverre als een deel dezer representaties, als bijvoorbeeld het zifting nemen in allerlei eerecomité's de Universiteit als zoodanig nauwelijks raakt en althans grootendeels onopgemerkt aan haar voorbijgaat. Maar ja, in zooverre als aan het ontvangen der uitnodigingen tot vertegenwoordiging de erkenning der positie, hetzij van de Universiteiten in het algemeen, hetzij van die der onze in het bijzonder, kan worden afgemeten, en ja evenzeer, omdat het voldoen aan zoodanige uitnodigingen tot uitdrukking brengt, dat onze Universiteit, zich van het breeder wetenschappelijk en cultureele leven in ons vaderland en daarbuiten geenszins wil isoleeren, maar zich daarmee integendeel nauw verbonden weet.

De eer zich te doen vertegenwoordigen bij de opening der

Staten-Generaal, bij toerbeurt aan de verschillende Universiteiten toegekend, viel in 1937 aan de Vrije Universiteit ten deel. Behalve bij de eere-promotie van H. M. de Koningin, waarvan ik reeds sprak, representeerde ik onze Universiteit bij haar oudere Amsterdamsche zuster, ter gelegenheid van de overdracht van het rectoraat, van de viering van den Dies Natalis en bij eenige ambtsaanvaardingën.

Van het Internationaal Congres voor Verloskunde en Gynaecologie van 4—8 Mei hier ter stede gehouden, woonde ik de opening in het Koloniaal Instituut en de ontvangst in het Rijksmuseum bij. Tot mijn spijt was ik niet in de gelegenheid gevolg te geven aan de invitatie ter gelegenheid van het Internationaal Aardrijkskundig Congres op 27 Juli van dit jaar.

Laat mij nog de opening der nieuwe chirurgische kliniek van het Wilhelmina Gasthuis (8 Nov. '37), de Vondelherdenking en het daarmede verbonden Vondelcongres (15—19 Nov. '37), het 50-jarig jubileum van het Concertgebouw (6 en 7 Mei '38), het 100-jarig bestaan van het Kon. Zool. Genootschap „Natura Artis Magistra” (23 Mei '38), het halve eeuw-feest van den Bond van Jongelingsvereenigingen op Gereformeerden Grondslag (25 en 26 Mei '38), mogen noemen, om verder te volstaan met de opmerking, dat ik deze representatieve zijde van mijn taak, hoewel veel tijd vergend, toch waarlijk niet tot de minder aangename heb gerekend.

Dit verslag en daarmede mijn rectoraat spoedt teneinde. Van de tekortkomingen van mijn werk, ook van dit laatste deel van mijn taak, ben ik mij zeer bewust. Geloof mij, dat ik niettemin dankbaar ben onze Universiteit er in te hebben mogen dienen. Dankbaar gevoel ik mij allereerst jegens God, die mij kracht verleende. Dankbaar jegens allen die mij hun vertrouwen schonken, en die mij met raad en daad hebben terzijde gestaan. U in het bijzonder waarde Van Haaften, ben ik zeer veel dank verschuldigd. Uw groote nauwgezetheid, Uw vriendelijke bereidvaardigheid, Uw wijze raad zijn mij tot grooten steun geweest.

En thans — uit het stervend jaar wordt een nieuw geboren. Richten wij dus den blik van hetgeen achter is

naar hetgeen voor ons ligt. Het jaar dat heenging, heeft ons in de herdenkingen, die het bracht in het bijzonder bepaald bij den rijken zegen, die God aan en door onze Universiteit heeft willen schenken. Het bracht ons ook zelf menig klaar bewijs van Zijn trouw. Steunend op dien trouw gaan wij het nieuwe jaar in.

Voor dat jaar zijt gij, Jurjen Ferdinand Koksma, tot het ambt van rector geroepen. Wetend dat gij haar waardig dragen zult, wil ik U bekleeden met de rectorale waardigheid, U tooien met haar symbool, den keten, die ook het jaar van Uw rectoraat zal binden aan historie en traditie onzer academie.

Le roi est mort, vive le roi.

Salve Rector, iterum iterumque Salve.

Vivat, crescat, floreat, Academia Nostra.

BIBLIOTHEEK.

In het afgelopen jaar heeft de Bibliotheek belangrijke veranderingen ondergaan. Niet in haar samenstelling en geleidelijken groei naar het vastgestelde plan, maar in haar huisvesting. Inzonderheid dat gedeelte, dat voor de bezoekers alleen pleegt zichtbaar te zijn, werd ingrijpend gewijzigd en verbeterd.

Toen het aanvankelijke plan van 1936 om de uit haar kleeren gegroeide boekerij een geheel nieuwe garderobe, op verderen wasdom ruim berekend, te verschaffen — haar onder te brengen in een afzonderlijk pand naast het oude Universiteitsgebouw — werd opgegeven om te groote kostbaarheid van aanschaffing en onderhoud, ging daarmede terstond de toezegging gepaard door Directeuren van een andere voorziening. Het Hospitium kon wel eenige ruimte missen, als het moest.

En zoo werd één verdieping van Keizersgracht 162, het hoogste der drie voor de Universiteit in gebruik zijnde panden, na veel passen en meten en herhaald onderzoek van de draagkracht van muren en gebinte (want boeken zijn zeer zwaar) verbonden met de tot nog toe in gebruik zijnde zolderverdieping van 164. Het uitleenbureau en het leeszaaltje werden nu bij de reeds bestaande magazijnruimte getrokken en de nieuw verworven verdieping, op gelijk niveau liggend en na aanbrengen van een doorgang dus zeer goed aansluitend bij het oude, ingericht voor die diensten.

De grootere ruimte, het meerdere buitenlicht, en de normale kamerhoogte bleken bij de bereidwilligheid van den heer Van Oostveen om met alle wenschen van den bibliothecaris en zijn assistenten rekening te houden, en zijn streven naar de meest practische en keurige uitvoering binnen de gestelde financieele grenzen, tot een verrassende uitkomst te leiden. Het uitleenbureau, waar vroeger alles en ieder elkaar in den weg stond, heeft thans alle ruimte voor personeel en bezoekers, voor alphabetische- en systematische catalogi en voor heel het bibliografische materiaal.

In plaats van één leeskamer zijn er thans twee; een grootere, die de algemeene werken en de handboeken voor theologie en letteren (de laatste slechts gedeeltelijk) bevat; en een kleinere, die, afgezien van de statige rijen Latijnsche kerkvaders, waarvoor daár geen plaats meer was, geheel bezet is met juridische literatuur. Een groot aantal loopende tijdschriften ligt in beide leeskamers ter inzage, zij het dat een gedeelte er pas wat laat verschijnen kan, omdat zij eerst bij de betrokken hoogleeraren circuleeren.

Een vertrek voor den bibliothecaris, en een pakkamertje — beide tot nog toe ontbrekend, en telkens zeer gemist — voltooien de eenvoudige, maar alleszins voldoende inrichting. De stemmig-

kleurige boekenrijen in de donker gebeitste kasten, met het sobere maar solide, eveneens donkerkleurige meubilair afstekend tegen de lichte verf en het vriendelijk glas-in-lood geven, bij het ruim toestroomend daglicht zoowel als bij het kunstlicht in den winterschen avond, een ontegenzeggelijk gezellig karakter aan ons nieuwe bibliotheek-tehuis. De toegang moge dan wat onaanzienlijk geworden zijn, ja schier onvindbaar zonder de wegwijzende bordjes en voorlichtende lampjes, de verrassing is te grooter voor wie den vroegeren toestand zich herinneren, en inzonderheid voor de oudgedienden, die de eerste beginselen onzer bibliotheek hebben gekend.

Voor een volledige voorstelling van den nog altijd bescheiden, maar toch heuglijk toegenomen en toenemenden omvang en van heel de huisvesting van den boekenschat der Universiteit, diene men te bedenken, dat de college-bibliotheken voor klassieke talen, geschiedenis, Nederlandsch en oudgermaansch, zeer belangrijke verzamelingen van vakliteratuur, afzonderlijk in de collegezalen zijn opgesteld; dat de faculteit der Wis- en Natuurkunde een zeer goed voorziene en keurig ingerichte bibliotheek-afdeeling in het laboratorium heeft; dat het Paedologisch Instituut bezig is een eigen afdeeling in te richten; en, niet het minst, dat de groote massa der boeken is opgeborgen in wat men „het magazijn” noemt, waaruit het personeel het, zoo vaak men het noodig heeft, te voorschijn brengt. De magazijnruimte, waar het bij een bibliotheek zeer bijzonder op aankomt, is bij de verbouwing ingekrompen, doordat wij een kelder weer moesten, en ook wel wilden, afstaan; maar veel meer uitgebreid door de toevoeging van de oude leeszaal en het vroegere uitleenbureau. Heel het bovengedeelte van 166 bleef, als vroeger, van het magazijn deel uitmaken.

Door de goede zorgen van Directeuren is thans de bibliotheek wederom ten volle in staat om niet alleen alle leeners te gerieven met het vele voortreffelijke studiemateriaal, dat zij ter beschikking heeft en dat voor uitleening in aanmerking komen kan, maar ook om alle lezers- en raadplegers-ter-plaatse een stoel en een plek aan tafel te bieden in een sfeer van rust en stilte, waar de voornaamste werken onder hun onmiddellijk bereik staan en hetgeen zij verder behoeven, zooveel het aanwezig is (en dat is niet weinig) hun gaarne door de bibliotheek-ambtenaren zal worden verstrekt; zij doen niet liever.

Ofschoon wij over het algemeen niet hebben te klagen over belangstelling en waardeering voor de bibliotheek, meenen wij toch, dat het gebruik veelvuldiger zou kunnen zijn, en het nuttig effect grooter. De theologen behooren wel tot de trouwste be-

zoekers. Nu de literatoren in aantal zoo afnemen (niet zonder, maar toch ook niet met afdoende reden; vonden tot nog toe niet alle doctorandi met eenige moeite en eenig geduld een plaats of althans een voorloopig plaatsje?) hebben wij op de juristen, thans talrijker dan ooit, méér gerekend dan hun bezoek in vorige jaren ons wel aanleiding kon geven; om hun tegemoet te komen, en het gebruik gemakkelijker te maken, is ook de tweede lees-kamer speciaal voor de rechtslitteratuur ingericht. Bovendien zijn wij altijd bereid om met ons kenbaar gemaakte wenschen tot aanschaffing van ontbrekende werken van beteekenis volle rekening te houden, zoowel voor hunne als voor de andere faculteiten. En dit te meer, naarmate de belangstelling zich duidelijker vertoont.

De uitbreiding van ons boekenbezit gaat op geleidelijke wijze voort door den aanwas der tijdschriftenreeksen, door aanvulling van leemten in de oudere literatuur, waar zich de gelegenheid voordoet, en door aanschaffing van nieuwe werken, zoover het beperkte en door de depreciatie van den gulden nog verengde budget het toelaat.

Bij deze beperking van middelen tot aankoop maken wij met nog te grooter ingenomenheid melding van de vele ons ten geschenke gezonden boekwerken. Van de meeste Hoogleraren onzer Universiteit ontvangen wij de werken, die van hen verschijnen; meer dan een hunner vulde zooveel doenlijk op ons verzoek aan hetgeen nog van vroeger ontbrak. Sommigen hunner schonken bovendien nog andere boeken. Ook verscheidene Gereformeerde hoogleraren van elders, soms ook van buiten ons land, deden ons hun werk toekomen. Tal van Gereformeerde predikanten, verscheidene geestverwante wetenschappelijke auteurs op ander dan theologisch terrein deden evenzoo. Om niet zeer vele namen te moeten opsommen, noem ik er geen. Een enkele uitgever zendt ons gedurig, wat bij hem verschijnt en voor ons van belang lijkt. Het zijn alle voorbeelden, die wij gaarne door zeer vele anderen gevolgd zouden zien.

Indien het eenige bibliotheek zou voegen, het gansche Gereformeerde geestelijke leven, zoover dat door de drukpers tot uiting komt, te representeeren, zal het die der Vrije Universiteit zijn. Hetgeen evenwel niet mogelijk zal zijn dan door de bereidwillige medewerking van allen, die aan die uitingen van dat leven deelhebben. Met dankbaarheid moeten wij overigens erkennen, dat in de gevallen, waarin wij meenen een persoonlijk verzoek om schenking te mogen doen, wij zelden of nooit teleurgesteld worden; vaak ontvangen wij meer dan wij vroegen. De in onze bibliotheek geincorporeerde boekverzameling van de Zendingsactie onder de studenten der V.U. werd weder met verscheidene nummers verrijkt.

De voor eenige jaren ons geschonken groote collectie boeken, rijk ook aan zeldzame oude geschriften, uit de nalatenschap van den heer Prof. F. L. Rutgers, werd thans nog aangevuld door de toezending van vrij wat, dat tot dien bleef berusten in de bibliotheek van een bevrienden theoloog.

Van verscheidene officieele instellingen ontvangen wij of geregeld, of bij tijd en wijle, herhaaldelijk op ons verzoek, de uitgaven, die voor ons van belang zijn; daaronder behooren ook meermalen archief-inventarissen en catalogi van wetenschappelijke bibliotheken. Van enkele niet-officieele stichtingen geldt hetzelfde.

Met de bibliotheken van de Theologische School en de Dr Kuyper-Stichting onderhouden wij goede correspondentie, of dit te eeniger tijd tot meer samenwerking nog zal kunnen leiden, dan in de vlotste uitleening over en weer bestaat, zal de tijd leeren. Tot nog toe stuitte het overleg dienaangaande telkens op praktische bezwaren.

Met alle Nederlandsche universitaire bibliotheken staan wij in ruilverkeer voor dissertatiën en jaarboeken; ook hebben wij dit jaar onze bemiddeling verleend om aan enkele harer, op haar verzoek de referaten der cultuurwetenschappelijke samenkomsten der V.U. te verschaffen, hetgeen maar ten deele gelukte, omdat verscheidene nummers niet meer te krijgen waren. Wie ze over heeft, zal ons derhalve een dienst bewijzen met ze ons af te staan.

Hetzelfde geldt van de proefschriften der Vrije Universiteit. Zij zijn ons voornaamste, bijna ons eenige ruilmateriaal in het verkeer met binnenlandsche instellingen en vooral met buitenlandsche universiteiten, academiën van wetenschappen en bibliotheken. En zulk verkeer is niet alleen nuttig door hetgeen wij aan wetenschappelijke literatuur er door verkrijgen, maar ook doordat wij zoo medewerken om meerdere bekendheid te verschaffen aan arbeid en doel der eenige Gereformeerde Universiteit.

Keuze is daarbij vereischte; behalve aan het jonge wetenschappelijke Zuid-Afrika zal men het eerst en het meest denken aan de Angelsaksische landen, aan Fransche, Zwitsersche, Duitsche, Hongaarsche aanknoopingspunten; maar wij willen Scandinavië bij voegen; de talen zijn veel minder bezwaar dan voor Hongarije, en de polyglotte der Noordsche geleerden maakt de zaak nog eenvoudiger.

Een voorgenomen ruil van doubletten met een Hongaarsche bibliotheek vorderde veel heen- en weergeschrijf, zonder vooralsnog iets op te leveren.

Het Bilderdijk-Museum blijft behalve aan onderzoekers van buiten door haar handschriften en boeken ook goede diensten bewijzen aan de Nederlandsche sectie onzer literarische faculteit;

maar het bezoek aan de tentoongestelde herinneringen aan Bilderdijk, zijn kring en zijn tijd is veel geringer dan het kon en moest zijn.

Eigen bezit aan handschriften heeft onze bibliotheek zeer weinig — toch zou zij de aangewezen veilige blijvende bewaarplaats kunnen zijn voor de anders zoo licht teloor gaande schriftelijke gedenkstukken van onze eigen historie: brieven, notulen, acten, ontwerpen, en wat er meer is, waaruit de geschiedenis van onze volksgroep kan worden opgebouwd en toegelicht.

Wij blijven in dezen aandringen en hopen op meer inzicht, meer zorg en — voor wat de rol betreft, die wij aan onze bibliotheek daarin toedenken — meer vertrouwen.

J. WILLE.

PROMOTIËN IN DEN CURSUS 1937-1938.

Faculteit der Godgeleerdheid.

1 Oct. 1937	H. J. Westerink	Het Koninkrijk Gods bij Paulus.
12 Nov. 1937	P. Prins	Het Geweten.
12 Nov. 1937	J. H. Kroeze	Genesis XIV.
13 Mei 1938	J. L. Koole
(<i>cum laude</i>)	De overname van het Oude Testament door de Christelijke Kerk.
21 Juni 1938	A. de Bondt	Wat leert het Oude Testament aangaande het leven na dit leven?
8 Juli 1938	H. Bergema	De boom des levens in Schrift en Historie.

Faculteit der Rechtsgeleerdheid.

16 Dec. 1937	W. P. Berghuis	Het rechtskarakter der ambtenaarsverhouding.
5 Nov. 1937	E. Diemer	Vrijheid van drukpers.
5 Nov. 1937	Mej. F. T. Lindeboom	De ontwikkeling van het Strafrecht in Sovjet-Rusland.
20 Mei 1938	J. Oranje	Rights affecting the use of Broadcasts.

Faculteit der Wis- en Natuurkunde.

8 Juli 1938	C. P. Koene	Radioactiviteit van bodem en water in Nederland.

Faculteit der Letteren en Wijsbegeerte.

1 Nov. 1937	D. Langedijk	De schoolstrijd in de eerste jaren na de wet van 1857.
17 Dec. 1937	J. W. v. d. Sluis	Augustinus in de praktijk van zijn onderwijs.
6 Mei 1938	N. Scheps	Sedulus Paschale Carmen.
5 Juni 1938	J. Woldinga	Xenophons Symposium.

Stichters der Vrije Universiteit.

(allen overleden).

J. van Alphen.
D. A. Beintema.
G. L. Bertam.
G. J. Boevé.
Ds J. D. B. Brouwer.
A. Baron van Dedum.
Jhr Mr P. J. Elout van Soeterwoude.
J. J. Glinderman.
Mevrouw Douarière Groen van Prinsterer.
Mevrouw W. G. Herklots—Suermondt.
Dr Ph. J. Hoedemaker.
M. van Hoek.
G. A. Hoogeveen.
Mr A. J. Th. à Th. van der Hoop van Slochteren.
W. Hovy.
C. A. Höweler.
S. T. de Jong.
M. Kemp.
Mr L. W. C. Keuchenius.
Prof. Dr A. Kuyper.
J. C. de Mol Moncourt.
F. N. van der Muelen.
P. van Oordt.
W. M. Oppedijk.
Ds J. J. A. Ploos van Amstel.
Prof. Dr A. Rutgers.
Prof. Dr F. L. Rutgers.
Th. Sanders Jr.
Jhr Mr A. F. de Savornin Lohman.
Jhr Mr M. A. de Savornin Lohman.
Ds B. van Schelven.
J. J. Schokking.
S. J. Seefat.
J. van der straal.
G. J. C. de Vidal de St. Germain.
F. W. Vodegel.
J. Voorhoeve H.Czn.
A. Walkart Ameshoff.
E. G. Wenting.
J. A. ter Wolde.

Bovendien droegen nog drie andere broeders tot het stichtingskapitaal bij, die hun namen onbekend wenschten te houden.

Vroegere Directeuren.

- W. Hovy, 1879-1896.
I. Esser, 1879-1885.
S. J. Seefat, 1879-1905.
G. H. L. Baron van
Boetzelaar, 1879-1888.
J. J. Glinderman, 1879-1883.
J. G. Fabius, 1883-1888.
S. Baron van Heemstra, 1885-1904 ; 1905-1910.
G. H. Th. à Th. van
der Hoop, 1888-1894.
E. G. Wentink, 1888-1906.
C. M. E. van Löben
Sels, 1894-1903.
J. van Alphen, 1896-1907.
Th. Ruys Gzn., 1903-1908 ; 1909-1914 ; 1915-1920.
H. W. van Marle Jr., 1904-1909 ; 1910-1915 ; 1916-1921.
Joh. Krap, 1907-1912 ; 1913-1918 ; 1919-1924 ;
1925-1932.
J. H. de Waal Malefijt, 1907-1909 ; 1914-1919 ; 1920-1925
D. Schut, 1908-1913.
Tyo H. van Eeghen, 1910-1911 ; 1912-1917 ; 1918-1923 ;
1924-1930.
H. Bos Kzn., 1911-1916.
W. de Vlugt, 1921-1926.
A. W. F. Idenburg, 1923-1928 ; 1929-1935.
Mr H. Bijleveld, 1931-1937.
Mr J. F. van Beeck
Calkoen, 1931-1938.

Vroegere Curatoren.

Ds J. W. Felix,	1879-1888.
Mr A. W. van Beeck Calkoen,	1879-1896.
Dr A. H. de Hartog,	1879-1882.
Jhr Mr A. F. de Savornin Lohman,	1879-1883.
Mr L. W. C. Keuchenius,	1879-1893.
Ds B. van Schelven,	1884-1928.
Dr Mr W. van der Bergh,	1886-1890.
Ds A. Brummelkamp,	1890-1919.
Mr Th. Heemskerk,	1891-1907 ; 1913-1932.
Dr A. J. W. Monnik,	1896-1909.
Dr H. Franssen,	1909-1911.
Dr D. Schermers,	1909-1923.
Dr J. C. de Moor,	1919-1926.
Dr J. G. Scheurer,	1925-1928.
Dr K. Dijk,	1928-1937.

Vroegere Hoogleraren.

Dr A. Kuyper,	1879-1908.
Dr F. L. Rutgers,	1879-1910.
Dr Ph. J. Hoedemaker,	1880-1888.
Mr D. P. D. Fabius,	1880-1921.
Dr F. W. J. Dilloo,	1880-1885.
Dr J. Woltjer,	1881-1917.
Dr A. H. de Hartog,	1882-1895.
Jhr Mr A. F. de Savornin Lohman,	1883-1896.
Dr G. H. J. W. J. Geesink,	1889-1929.
Jhr Mr W. H. de Savornin Lohman,	1890-1896.
Dr H. Bavinck,	1902-1921.
P. Biesterveld,	1902-1908.
Dr L. Bouman,	1907-1935.
Dr P. A. E. Sillevius Smitt,	1912-1918.
Dr F. J. J. Buytendijk,	1919-1925.
Mr W. Zevenbergen,	1919-1925.
Dr H. J. Pos,	1924-1932.

